

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inostranstvo 10 L.
EKSKLJUCIJSKO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Italiji in tujini: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Boji na vzhodni fronti

Na vseh glavnih odsekih vzhodne fronte od Severnega do Črnega morja se nadaljujejo borbe z uporabo vseh sredstev modernega vojskovanja

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 15. jul. Vrhovno vojno poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Operacije na vzhodu stalno napredujejo.

Helsinki, 16. julija. s. Finske in nemške čete nezadržno prodirajo pri Hangöju, ozemlje ob obalah Ladoškega jezera. V poslednjih borbah so uničile sovjetsko divizijo, zaplenile so ogromno število topov in tankov.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 16. julija. s. Svojnje madžarsko vojno poročilo pravi:

Naši brzi oddelki so se spopadli z zaščitnicami sovjetske vojske in so odbili napad sovražnih tankov. Naše letalstvo je učinkovito bombardiralo umikajoče se sovražne čete.

Rusi požigajo gozdove

Stockholm, 16. julija. s. Švedski listi objavljajo vesti iz področja pri Hangöju, da je vse ozemlje, na katerem se razvijajo rusko-finski boji, zavito v goste oblake dima. Rusi so zažgali gozdove okrog Hangöja. Požare so povzročili najprej na ta način, da so ruska letala metala zažigalne bombe na gozdno področje. Zaradi velikih izgub so te letalske napade pozneje opustili. Sedaj ruski topovi obstreljujejo gozdove z zažigalnimi granatami.

Ujet sovjetski general

Berlin, 16. julija. s. Neki član nemške propagandne čete je v daljšem poročilu popisal zasledovanje umikajočih se sovjetskih čet na področju Pripietkih močvirij. V poročilu je med drugim omenil, da je bil ujet poveljnik 11. pešadijske divizije general Armeverov. Sovjetski general je izjavil, da je le malo njegovih ljudi ostalo pri življenju. Z njimi si je zamenjaval prizadeval, da bi se spet priključili ostali sovjetski vojski.

Fofožaj na južnem odseku

Bukarešta, 16. julija. s. Po treh tednih vojne je položaj na rumunsko-sovjetski fronti tako obupen za rdeče kakor na ostalih odsekih fronte. S teritorialnega stališča so sovjeti izgubili Bukovino in severno Besarabijo. Obrežje Dnepra, ki je tvorilo pred letom dni mejo med Rumunijo in Sovjetsko zvezo, so nemške in rumunske čete dosegle in v nekaterih točkah tudi prekorale. V nekaterih pasovih rdeči niso bili samo vrhovi onstran reke, temveč so bili tudi zasledovani in potolčeni v Ukrajini v globini nad 20 km. Z vojaškega stališča v ožjem smislu so kneži sovjeti zelo velike izgube na južnem odseku. Rumunski vojski so zasedli več tisoč ujetnikov, topov, tankov in avtomatičnega orožja. Rumunska vojska je ob sodelovanju nemškega letalstva uničila na tleh tudi okoli 1000 sovražnih letal. Zelo veliko je tudi število sovjetskih padlih in ranjenih vojakov v zadnjih treh tednih na moldavski fronti, kajti borbe so bile tu zelo srdite. Rdeče čete, ki so v severnih pasovih, so bile desorganizirane zaradi neprestanih napadov rumunske vojske, tako da je zdaj njih udarna sila prav majhna.

Bilanca prvih treh tednov vojne na tej fronti kaže torej katastrofalno pasivo za rdeče in to tem bolj zaradi tega, ker so rumunski boljševiki izjavili, da bodo rumunsko fronto v enem tednu likvidirali in prišli do Bukarešte.

Izgube rdeče mornarice na Črnem morju

Bukarešta, 16. julija. s. Rumunska mornarica je dosegla v zadnjih dveh tednih velike zmage nad sovjetsko mornarico. Razen izvidniške ladje »Moskva« in poškodbe neke druge izvidniške ladje iste vrste pred pristaniščem v Konstanzi, so hrabri rumunski mornarji potopili tudi štiri sovjetske stražne ladje in en minitor. Potopitev teh pet edinic brodovlja je velika izguba za rdečo mornarico, zlasti zaradi tega, ker sovjeti ne morejo več obnoviti izgube v tem morju.

Diplomatski zbor zapustil moskvo

Bern, 16. jul. s. Iz raznih krajev prihajajo vesti, da se je diplomatski zbor iz Moskve že preselil v Gorki.

Španska „modra legija“ prispela v Nemčijo

Berlin, 16. julija d. Davi je prispela pri Saarburgu na nemška tla prva skupina španske prostovoljske »modre legije« za borbo proti Sovjetski Rusiji. Skupina šteje več tisoč moških, večinoma borci iz španske državljanske vojne. So to vojaki z večletnimi izkušnjami, dobro izveščani in dobro oboroženi. Prihodnji transporti španskih prostovoljcev bodo potovali skozi Nemčijo prihodnje dni.

V Berlin je prispel včeraj tudi poveljnik španske »modre legije« general Muñoz Grande, s šefom svojega štaba in več štabnimi častniki. Sprejeli so jih med drugimi španski poslanik in vsi trije španski vojaški atašeji.

Sovjeti ne priznavajo nedotakljivosti Rdečega križa

Berlin, 16. julija. s. Znano je, da je nemška vlada notificirala, da se namerava Nemčija na vojnem področju poslužiti bolniških ladij. Sovjetska vlada je na to odgovorila, da ne bo priznala Nemčiji te pravice, kakor jo sicer določa haaska konvencija, ker naj bi bila »Nemčija dokazala, da ne spoštuje mednarodnih pogojev«. Ta nezasičen odgovor iz Kremlja, pravijo v Berlinu, pač ne more nikogar presenetiti. Z njim so sovjeti samo dokazali, da nečesto spoštovati niti najosnovnejših določb mednarodnega vojnega prava. V ostalem so to

dokazali že v prvih treh tednih vojne neposredno na bojišču.

Odhod hrvatskega letalskega polka na vzhodno fronto

Zagreb, 16. julija. s. V Nemčijo je danes odpotoval polk hrvatskega letalstva, ki se bo boril proti sovjetom. V polku so piloti, izvidniki, mehaniki in topničarji protiletalskega topništva. Ljudstvo je odhajajočemu polku po zagrebskih ulicah priredilo viharne manifestacije. Pred odhodom je poveljnik hrvatskega letalstva odhajajoči polk nagovoril in je izrazil prepričanje, da se bodo Hrvatje znali junaško boriti za skupno stvar.

Obsežne letalske akcije na vsej fronti

Berlin, 16. jul. d. Močne skupine nemških bojnih letal so včeraj izvedle napade na oskrbovališča sovjetske vojske in na prometne zveze v zaledju, pomagale pa so tudi kopni vojski pri operacijah na bojišču samem.

Pri Smolensku je bilo uničenih 33 sovjetskih oklopnih vozil in okoli 500 tovarnih vozil. Mnogo točkov je bilo z zadetki bomb prisiljenih k molku. Z velikim učinkom je bila napadena tudi železniška proga Smolensk-Moskva.

Ponovni napadi so zadnje dni veljali na pravem na železniški progi Černigov-Briansk. Z bombami težkega kalibra so bili bombardirani kolodvozi, železniške naprave in vlaki. Samo v ponedeljek je bilo uničenih 23 lokomotiv in 1000 železniških voz, kakor tudi dva topova.

Vzhodno od Gomela so v ponedeljek nemška letala iznenadila neko večjo skupino sovjetske vojske. Napada so jo najprej z bombami, nato pa v nizkem poletu se s strojniškim ognjem. Sovjetske čete so pretrpele velike izgube. Bombe in strojnece so ubile tudi nad 300 konj.

Skupno je bilo v letalskih bitkah in napadih na sovjetska letališča v ponedeljek uničenih 222 sovjetskih letal. Od tega je bilo na tleh razdejanih 150 aparatov, ostalih 72 strojev pa je postalo žrtev borb z nemškimi letali. Nemci so v vseh teh operacijah izgubili samo 9 aparatov. Skupno število doslej uničenih sovjetskih letal se je s ponedeljkom povišalo na 7182 aparatov.

Helsinki, 16. julija. s. V poslednjih 24 urah so sovjetska letala znova napadla vrsto krajev na Finskem. V Helsinkih sta bila včeraj dva alarma, ki sta trajala po pol ure. Ruska letala so bombardirala Lemio, Savitaipale, Korpielkko, Pana-

koski, Karjao, Piellensu in Suojarvi. Poškodovane so bile civilne stavbe. V letalskih spopadih je sovjetsko letalstvo izgubilo 6 aparatov.

Bombe na Bukarešto

Bukarešta, 16. julija. s. V predpretekli noči je sovjetsko letalstvo napadlo Bukarešto. V teku dveh napadov so sovjetski letalci metali na mesto samo zažigalne bombe z očitnim namenom, da bi bilo več žrtev med civilnim prebivalstvom. Zaradi netočnih zadetkov in rumunskih previdnostnih mer pa so bile namere rdečih izjalovljene. Letalci so odvrgli številne bombe. Nekatere so padle na polja v mestni okolici, druge so padle v mestne ulice, pa niso eksplodirale. Samo nekaj bomb je padlo na hiše na periferiji in so povzročile v višjih nadstropjih hiš, v katerih stanujejo uradniki in delavci, manjšo škodo. Požari niso bili obsežni. Vojaške osebe so preiskale bombe, ki niso eksplodirale in katerih je bilo 90 odstotkov ter so ugotovile, da niso eksplodirale zaradi slabe konstrukcije in slabega materiala, kar da misli na sistematično sabotažo sovjetskih delavcev. Ta ugotovitev kaže tudi na razpoloženje sovjetskega prebivalstva glede na boljševiški režim.

Uradno poročilo, ki je bilo včeraj objavljeno, pravi: V noči od 14. na 15. t. m. so sovražna letala vrgla na okraje Bukarešte številne zažigalne bombe malega kalibra. Večina požarov, ki so jih bombe povzročile, so čuvalji s pomočjo prebivalstva pogasili, ker so bile hiše opremljene s peskom. Drugi požari so bili zadušeni od gasilcev. Drobci projektilov so ubili enega prebivalca, enega pa ranili. Obe žrtvi nista bili v zaklonišču.

Roosevelt hoče vojno za vsako ceno

Senzacionalno razkritje Wilkiea o Rooseveltovih namerah — Roosevelt bo postavil kongres pred izvršeno dejstvo

Berlin, 16. jul. s. Kakor poroča DNB, je Wilkie sporočil svojim sodelavcem in zaupnikom, da mu je predsednik Roosevelt ob priliki zadnjih razgovorov, ki jih je imel z njim, potrdil, da je ameriški vojni mornarici odredil, naj nemudoma brez opozorila strelja na slehernem nemško vojni ladjo ali letalo. Predsednik Roosevelt je po izjavi Wilkiea izrazil, da se je odločil izzvati na kakršen koli način incident, spritno katerega bi lahko Amerika šla v vojno proti Nemčiji. Ameriške voj-

ne ladje imajo ukaz, v vsakem primeru nastopiti z orožjem proti nemškim ladjam. Ko se bo to zgodilo, bo Roosevelt postavil kongres pred dovršeno dejstvo.

New York, 16. jul. d. Kakor poročajo »New York Times« iz Washingtona, je predsednik mornariškega odbora senata potrdil, da je sporočil v petek mornariški minister Knox na tajni seji odbora, da je neki ameriški rušilec v Atlantiku metla globinske bombe proti neki nemški podmornici.

Zapadna fronta

Berlin, 16. julija. s. V noči na 15. so nemški bombniki napadli pristaniške naprave in pristanišča v Hullu. Noč je bila jasna, zato je bilo njihovo delo znatno olajšano. Nemški letalci so jasno videli objekte, ki jih je bilo treba bombardirati. Napad je uspel kljub hudi obrambi. Izbruhnili so obsežni požari, zlasti v mlinih. Na južnem koncu skladišnega področja se je vnel velik rezervar nafte.

Rim, 16. julija. s. Angleška admirali-teta je sredi objavila, da je angleška trgovinska mornarica v mesecu juniju izgubila 79 ladij. Deloma so bile te ladje tudi v angleških službi. Njihova skupna tonaža je znašala 329.296 ton. Kakor običajno je angleška admirali-teta tudi tokrat povedala manj, kakor je bilo v resnici. Po točnih podatkih nemških oblasti so Angleži v juniju izgubili nad 700.000 ton svojega ladjevja.

Premirje v Siriji

Vichy, 16. julija. s. Predsedništvom ob 20. je bil v Akki podpisan sporazum o prekinitvi sovražnosti v Siriji. Podpisala sta ga vrhovni poveljnik britanskih čet general Wilson in zastopnik francoskega vrhovnega poveljnika general Verdille.

Berlin, 16. julija. s. Glede na angleško-francosko premirje v Siriji pravijo tukajšnji politični krogi, da se Angleži pač ne morejo pohvaliti, da bi bili dosegli kako slavno delo. Borbe v Siriji pa pomeni za Francijo in za Evropo mnogo novih izkušenj z angleškim imperijem.

Bolgarski demanti

vesti o pripravah za napad na Turčijo

Sofija, 16. julija. d. Vsi današnji bolgarski listi objavljajo uradni demanti Tassovih in Reuterjevih vesti, češ da bi bila v teku utrujalna dela ob bolgarski meji proti Turčiji ter da se bolgarske čete zbirajo ob turški meji. Uradni demanti označuje vse te vesti kot izmišljene v želji, da bi izzvale motnje v prijateljskih odnosih med Turčijo in Bolgarijo.

Na smrt obsojeni vohuni v Sofiji

Sofija, 16. julija. d. Izredno vojaško sodišče je včeraj obsodilo na smrt 4 bivše ruske oficirje-emigrante, ki so bili obtoženi vohunškega delovanja v korist angleškega poslanstva v Sofiji. Peti obtoženec, prav tako bivši ruski oficir, je že v zaporu izvršil samomor.

Iselitev Židov iz Varaždina

Zagreb, 16. julija. s. V smislu zakonskega dekreta in drugih ukrepov, ki so bili izdani za izločitev židovskega vpliva na Hrvatskem, je bilo odsejenih iz Varaždina nad 350 Židov. Le ljudje v starosti nad 70 let so smeli ostati še nadalje v mestu. Židje so bili odvedeni v Zagreb, od koder jih bodo poslali dalje nekam na deželo. Varaždin je prvo hrvatsko mesto, ki se je dočela osvoboditi Židov.

Incessante martellamento delle posizioni del nemico in Africa settentrionale

Attacchi nemici respinti — Tobruk e basi aeree avanzate ripetutamente bombardate — Due velivoli abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 15 luglio il seguente bollettino di guerra n. 405:

Nell'Africa settentrionale sul fronte di Sollum le nostre truppe hanno sventato il tentativo di avvicinamento d'un reparto corazzato; sul fronte di Tobruk è stato respinto l'attacco di nuclei avversari contro un nostro caposolo.

Le forze aeree dell'Asse hanno martellato a più riprese obiettivi della piazzaforte e del porto di Tobruk; altri reparti hanno bombardato basi aeree avanzate britanniche ed appostamenti nemici nell'oasi Siva, tra Sidi el Barrani e Marsa Matruh; la caccia ha attaccato a volo radente elemen-

ti meccanizzati provocando la distruzione di alcuni mezzi nemici.

L'avversario ha compiuto incursioni aeree su Derna, Bardia e Bengasi; in questa ultima località un velivolo britannico è stato abbattuto dalla nostra difesa.

Nell'Africa orientale a Gondar attacco di velivoli nemici; la nostra difesa contraerea prontamente intervenuta ha abbattuto un aereo con equipaggio di dissidenti francesi.

Nella notte aerei britannici hanno lanciato bombe sulla città di Messina; alcuni danni ai fabbricati; si lamentano un morto e quattro feriti tra la popolazione civile.

Neprestanti letalski napadi na sovražne postojanke v severni Afriki

Sovražni napadi odbiti — Tobruk in bližnja letališča ponovno bombardirani — Dve letali sestreljeni

Glavni Stan Oboroženih Sil je objavil 15. julija naslednje 405. vojno poročilo:

V severni Afriki so naše čete na fronti pri Sollumu preprečile poskus nekega sovražnega oklopnega oddelka, da bi se približal. Na fronti pri Tobruku je bil odbit napad sovražnih oddelkov proti neki naši utrjeni postojanki.

Letalske sile osi so ponovno bombardirale naprave v trdnjavi in pristanišču Tobruka. Druge letalske skupine so bombardirale prednja angleška letalska oporišča in sovražne naprave v oazi Siva. Med Sidi el Barranijem in Marso Matruchem je lovsko letalstvo v nizkem poletu napadlo mehanizirane oddelke ter je uničilo več sovražnih vozil.

Sovražna letala so napadla Derno, Bardijo in Bengazi, kjer je eno angleško letalo sestrelila naša obramba.

V vzhodni Afriki so sovražna letala napadla Gondar. Protiletalska obramba je nemudoma intervenirala ter je sestrelila eno letalo, čigar posadko so tvorili francoski dissidenti.

Ponoči so angleška letala metala bombe na mesto Messina. Povzročene je bilo nekaj škode na zgradbah. Med civilnim prebivalstvom je bila ena oseba ubita, štiri pa ranjene.

Rim, 16. jul. s. Kakor je bilo objavljeno že v včerajšnjem službenem vojnem poro-

čilu, so italijanske čete gladko odbile nove napade in izpade Angležev na odsekih pri Sollumu in Tobruku. Pri Sollumu so skušali Angleži presenetiti prednje oddelke. Napadi so jih z oklopnimi vozovi. V borbo je poseglo tudi angleško topništvo in protitankovsko orožje. Napad pa se je izjalovil. Angležem ni uspelo niti približati se prvi črti. Napadalcu so se tedaj umaknili na svoje postojanke in so prepuščili italijanskim četam motorna vozila, ki so bila poškodovana v borbi.

Letalski napad na Gibraltar

Berlin, 16. julija d. Več nemških bojnih letal je v ponedeljek napadlo pristaniške naprave v Gibraltarju. Vsa nemška letala so se vrnila s tega poleta.

La Linea, 16. julija. s. Iz Gibraltarja poročajo, da so vojaške oblasti odredile nadaljnjo evakuacijo civilnega prebivalstva v gibraltarski trdnjavi.

Legar v angleškem taborišču

Carigrad, 16. julija d. Po informacijah iz Kaira je v nekem velikem angleškem vojaškem taborišču pri Kairu izbruhnil legar. V taborišču se nahajalo 14.000 angleških oficirjev in vojakov. Egipčkim listom je prepovedano pisati o izbruhu epidemije.

L'ambasciatore ungherese in audienza di congedo dal Sovrano

Roma, 16. luglio. s. Ieri mattina la Maestà del Re e Imperatore ha ricevuto in audienza di congedo l'Ecc. il barone Federico Vilany inviato straordinario e Ministro plenipotenziario di Ungheria presso la Real Corte.

Il Principe di Piemonte tra i reparti destinati al fronte orientale

Roma, 16. luglio. s. L'Altezza Reale il Principe di Piemonte ha passato in rivista, ieri mattina, una delle unità dell'esercito destinato al fronte orientale. L'unità si è presentata all'Augusto Principe in perfetta efficienza di uomini e di mezzi. Le truppe hanno, infine, magnificamente sfilato dinanzi al Principe di Piemonte che ha manifestato il suo elogio al comandante l'unità.

Il Duce visita i lavori dell'ossario al Gianicolo

Roma, 16. luglio. s. Il Duce, accompagnato dal generale Ezio Garibaldi, si è recato al Gianicolo, per visitare i lavori del monumento ossario che sarà inaugurato, come è noto, il 3 novembre dell'anno 20° nella ricorrenza dell'anniversario della battaglia di Mentana. Il Duce si è vivamente interessato allo stato dei lavori del monumento che sorgerà sul colle garibaldino a ricordo degli eroi caduti per Roma dal 1849 al 1870 ed ha espresso il suo compiacimento.

Sovjeti streljajo svoje generale

Berlin, 16. julija. s. Po poročilu nemške uradne agencije se ni posrečila namera boljševikov, da bi ustanovili obrambno fronto med Dnjeprom in Dvino potem, ko je bila predtrta Stalinova črta. Sovjeti so tu zbrali formacije vsega orožja, toda pohod nemških čet na Leningrad se kljub temu nadaljuje. Čedalje bolj je očito, da so sovjetske divizije v razkroju. Nekateri ruski ujetniki so pripovedovali, da je bil ustreljen poveljnik neke sovjetske armade v Baltiku z 10 oficirji svojega generalnega štaba. Kot vzrok eksekucije se navaja to, da so oficirji prehitro zapustili svoje položaje v baltičkih državah. Po poročilu nemške uradne agencije so Nemci ujeli tudi v pasu Vitebska več sto Rusov, ki so pripadali razpršenim oddelkom 140. in 146. sovjetske divizije. Nemški vojski napredujejo neoprestano kljub težkim klimatičnim okoliščinam. V nepretrgani vrsti si sledo nemški tanki v smeri pohoda.

Poslovilna avdijenca madžarskega poslanika

Rim, 16. jul. s. Včeraj dopoldne je Nj. Vel. Kralj in Cesar sprejel v poslovilni avdijenci Eks. barona Friderika Vilanya, posebnega poslanika in pooblaščenega ministra Madžarske pri Kvirinatu.

Princ Piemontski pregledal čete, odhajajoče na vzhodno fronto

Rim, 16. jul. s. Nj. Kr. Visočanstvo Princ Piemontski je včeraj dopoldne pregledal oddelke vojske, ki bo poslan na vzhodno fronto. Oddelke je nastopil pred princem v popolni bojni opremi. Čete so stajno defilirale pred Nj. Kr. Visočanstvom Princem Piemontskim, ki je izrazil poveljniku oddelka svojo pohvalo.

Duce padlim junakom

Rim, 15. julija. s. Duce so je davi v spremstvu generala Ezia Garibaldija podal na Gianicolo, da si ogleda dela na kostnici, ki bo posvečena 3. novembra XX. leta ob obletnici bitke pri Mentani. Duce so je živo zanimali za stanje del na spomeniku, ki bo stal na Garibaldinskem griču, da spominja na junake, ki so padli za Rim od l. 1849 do 1870. Duce je izrazil svoje zadovoljstvo s stanjem del.

Irska ostane strogo nevtralna

Dublin, 16. julija. s. O priliki razprave o podaljšanju generalnih pooblastil vladi je poslanec Mulcahy na včerajšnji seji zbornice zastavil predsedniku De Valero vprašanje, kako je mogel predsednik Zedinjenih držav izjaviti, da bodo Američani dobavili Irski orožje in druge vojne potrebščine le v primeru, če bo ta podala vsa jamstva, da bo to blago uporabljeno izključno le proti morebitnemu nemškemu napadu. De Valera je izjavil, da takih pogojev Irski ni mogoče postaviti, ker se Irska striktno drži svoje popolne nevtralne politike.

Poslanec Villon je prav tako kritiziral Rooseveltovo izjavo in je menil, da bi morale druge države brez pridržka sprejeti na znanje in upoštevati irsko nevtralno politiko. Irska je pripravljena za lastnimi silami upreti se slehernemu napadu.

Ameriška letala za Kitajsko

Lizbona, 16. jul. s. Ameriška vlada je sklenila poslati Cankajškemu 100 lovskih letal, ki naj bi ščitila birmansko cesto.

Eksc. Visoki Komisar na plavalni tekmi

SK Iliriji je obljubil gnotno in moralno pomoč — Rezultati tekem so bili povoljni

Ljubljana, 16. julija
Letos smo v sportu prikrajšani za večje sportne prireditve, zlasti za mednarodna srečanja, kar je glede na kritične čase, ki jih preživlja Evropa, pač razumljivo. Zato smo se naši sportniki navezali predvsem na lokalna srečanja in domača medsebojna gostovanja. Kljub temu ne počivajo in so prav pridno na delu.

Za nogometaši so pričeli lahkoatletski, a takoj, ko je bilo vreme ugodno, so začeli s treningi tudi plavalci. To se pravi SK Ilirija in ljubljanska plavalna šola, ki nam vzgaja bodoči plavalni naraščaj. Da pokaže sadove teh treningov in sistematično vzgojo, so splošno priredili domačo plavalno tekmo in čeprav ni bilo konkurence, se je zbral v kopališču Ilirije okoli 1000 gledalcev. Prireditelj je dobila še svoje posebno oblečanje, ker jo je posetil Eksc. Visoki Komisar Grazioli s soprogo, navzoča sta bila tudi župan dr. Adlešič in njegova soproga.

Eksc. Visokoga Komisarja sta pred vhom v kopališču pozdravila predsednik kluba dr. Lapajne in dr. Milan Dular, v kopališču samem pa v imenu plavalcev tajnik plavalne sekcije Kogovšek. Eksc. Visoki Komisar Grazioli se je zahvalil za pozdrav, naglašujoč, da že pozna plodno in koristno delo SK Ilirije. Obljubil je tudi klubu gnotno in moralno pomoč in dana mu bo

tudi možnost, da bo lahko tekmoval s italijanskimi klubi. Z vidnim zanimanjem je Eksc. Visoki Komisar sledil tekmovalju, ki se je naglo razvijalo in je ostal na tekmi prav do konca.

Rezultati sročnega tekmovalja so pokazali, da prve vidne uspehe, saj so bili nekateri skoraj vrhunski, v splošnem pa povoljni. Če bi bila konkurenca, bi bili nemara še boljši. Tako je bil odlični čas Dite na 200 m prsno. Plavalca je 3:27, kar je boljše od bivšega našega državnega in tudi sedanega italijanskega rekorda. Tudi Žižekov čas na 200 m prsno 2:22,5 je glede na težko ilirski vodo zelo dober. Žal, da je prepočasni začel, kajti prvih 100 m je preplaval samo v 1:09. Zadovoljni smo tudi s Pelhanovim časom na 100 m hrbtno 1:14,6, kar je za začetek sezone in brez konkurence odlično, prav tako s Hercogom, saj je njegova znamenka 3:05,4 za naše razmere tudi prav dobra, zlasti če upoštevamo, da smo imeli pred leti v bivši državi komaj tri ali štiri plavalce, ki so dosegli ta čas. Skoda, da sta manjkala Cerar in dr. Vilfan, ki sta oba zadržana. Spored je obsegal skoke, plavanje in waterpolo. Tehnični rezultati so bili naslednji:

SKOKI

Nastopili so trije skakači, Janovsky, Keržan in Pribošek, ki so izvedli vsega skupaj okrog 30 skokov, vsak 5 obveznih in 5

poljubnih, med njimi tudi več težjih. Še najboljši slog je pokazal Janovsky, dočim Pribošek se ni v polnem zaletu. Tehnična ocena sodniškega zbora je bila naslednja: 1. Janovsky 11.72 točk, 2. Pribošek 11.02, 3. Keržan 10.21.

PLAVANJE

200 m prsno gospodje: 1. Žižek 2:22,5, 2. Močan 2:32,5, 3. Löser 2:37,2.
200 m prsno gospodje: 1. Hercog 3:05,4, 2. Brozovič II. 3:13, 3. Zigon 3:18,8.
100 m hrbtno gospodje: 1. Pelhan 1:14,6, 2. Grašek 1:26, 3. Petek 1:30,2. Za Pelhana je bila to prešibka konkurenca.
50 m prsno mladina: 1. Sežun 37,5, 2. Cekič 39,8, 3. Rudolf 40,6.
50 m hrbtno mladina: 1. Kosce 54,1, 2. Zigon II. 54,2, 3. Bežjak 1:06,2.
400 m prsno juniorji: 1. Smrkolj 6:06, 2. Andošek 6:18,8, 3. Finc Draguš 6:25.
50 m prsno deklice: 1. Koželj 47,8, 2. Lap 52,8, 3. Ferlič 53,4.
200 m prsno gospodje, pri katerih je tekmovala tudi Dita: 1. Prešern 3:26,7, 2. Dita 3:27, 3. De Gleria 3:48,9. Ogorčena borba med Prešernom in Dito, ki je nastopila prvič po enoletnem odmoru in takoj postavila najboljši čas.
3x100 m mešano gospodje handicap: Prva je bila stafeta v postavi Pelhan, Hercog, Žižek, ki je plavala 3:40. Žižek je plaval 100 m 1:02. Tekmovalce so 4 stafete.

Slovar italijanskega jezika

Te dni je izšel prvi zvezek tega velikega znanstvenega dela

Te dni je izšel prvi zvezek Slovarja italijanskega jezika, obsegajoč črke A, B in C. Njegovi avtorji so člani Kr. italijanske Akademije Giulio Berton, ravatelj slovarja, Carlo Formichi, podpredsednik literarnega oddelka in Clemente Merlo, ki je pazil zlasti na filološko stran dela. Tudi drugi akademiki so v znatni meri prispevali vsak v svoji stroki z nasveti in pripevki. Vse delo bo obsegalo nad 5.000 strani po dva stolpca. Naslednji štirje zvezki so že pripravljeni za tisk.

To moderno delo se pričena z uvodom predsednika Italijanske Kr. Akademije Luigia Federzonja. V znanstveni razpravi, ki je obenem kritični pregled italijanske leksikografije, so našli in pojasnili kriteriji, ki so se jih strogo držali avtorji tega velikega dela. Ena glavnih njegovih karakteristik je ta, da hoče biti navzlic svoji obsebnosti in strogi metodološki pojdnosti. Delo evropske leksikografije lahko delimo v dve skupini. V prvi so tista, ki citirajo, v drugi pa tista, ki ne citirajo primerov velikih avtorjev. Prvi skupini stoji na čelu Vocabolario della Crusca, ki je dajal ton do 18. stoletja, drugi pa Slovar Francoske akademije, dočim so dajali Voltaire in drugi francoski pisatelji prednost v Florenci nastalemu tipu, so bili Manzoni in drugi avtorji italijanskega Ottocenta pristajali pariskega tipa. Napredek moderne leksikografije je dal prav italijanski smeri in novi slovar citira dobre avtorje načeloma. Med citiranimi avtorji najdemo mnogo takih, ki zaradi toskanske izključnosti niso prišli v Vocabolario della Crusca kakor n. pr. San Bernardino, Aetino, Marino in vrsta avtorjev 15., 16. in 17. stoletja. Nekaj novega je čitati v italijanskem Slovarju poleg Danteja in Pe-

trance, o katerih so nekoč trdili, da spadajo k trem virom (tre fontane) italijanskega jezika, imena pisateljev, ki smo jih vajeni čitati v novinah.

Slovar prinaša biografijo vsakega gesla: od česa izvira beseda, kdaj in kako je nastala, kdaj je prišla v rabo v italijanski, kakšne izpremembe je doživela, dalje in kako je izginila, kako srečo je imela v dialektu ali kako je bila deformirana. Kakšno metodo je treba tu izbrati? Najmodernejše smeri so za etimološko historično metodo, kar pomeni, da postavljajo na čelo razlage prvotni pomen, kateremu slede ostali po kronološkem redu. Toda pogosto se prvotni pomen ne rabi, zato je redek in malo znan. Zato se novi slovar drži nagibov praktične rabe. Izhaja raje iz moderne in žive oblike in šele te slede vsi drugi. Tam pa, kjer zgodovinski vrstni red ni mogel biti v škodo lahkemu razumevanju v iskanju gesel, se ga Slovar drži.

Slovar ne odklanja dialektičnih oblik, ki so prišle v literaturo potom modernih pisateljev od Carduccia do d'Annunzia, temveč jih smatra za obogatitev jezika, ki se zdaj ne more več držati manzonijevskih florentinskih tradicij, niti toskanskih puristov Trecenta, kajti vsi kraji in vsa mesta, vsa stoletja in vsi pisatelji so prispevali k nastanku in oblikovanju narodnega jezika. Z enako pravico so bili sprejeti v slovar tuji izrazi, označujoči nove pojme. Izbrisati iz italijanskega danes besedo film ali sport ni več mogoče, kakor včeraj ni bilo mogoče storiti tega s francoskim »giardino« in portugalskim »flotta«. Na splošno pa uvaža Slovar italijanski skvivalent takih tujih besed, katerim se lahko italijansčina izognje.

Cenjene stranke vljudno prosimo, da vsebino pisem, ki jih po kurirskem oddelku Rdečega križa pošiljajo v Srbijo, skrijajo na najnujnejše. Obenem opozarjamo, da tudi naša kurirska pošta spada pod cenzuro. — Vljudo prosimo, da gornje upoštevate in nam s tem olajšate delo ter odpravite nepotrebne zamude.

V pisarni na Miklošičevi c. 22-b raj dvignejo pošto: Budic Kristina, Burger Erna, Cencič Milivoj, Černič Pavel, Kristof Kosana, Ločnikar Franc, Ložar Radoslav, Marchant Henrik, Milutinović Ela, Mravljak Ivan, Oblak Franciška, Kocmut Branko, Osredkar Minka, Smerdu Rado, Tavčar Franjo, Škerjan Ivan.

Obvestila o pogrešanih naj dvignejo svoji: Kos Ančka, Likozar Minka, Ožbolt Lojze.

Skupina otrok je priredila akademijo v Stan in domu in je čisti dobiček po gđni Mariji Janežič, Tržaška cesta 26, v znesku 43.50 lir poklonila Rdečemu križu. Malim plemenitim darovalcem toplo hvala.

Chiarimenti per l'applicazione dell'ordinanza sull'adeguamento delle retribuzioni

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, a chiarimento di taluni quesiti, posti dalle categorie interessate in ordine dell'applicazione dell'ordinanza del 5 luglio 1941-XIX, n. 60, contenente disposizioni per l'adeguamento degli stipendi e salari, precisa:

Per la determinazione delle categorie di retribuzioni e di percentuali di aumento per ciascuna stabilite dovranno essere prese in considerazione le retribuzioni lorde. Le ritenute per imposte, contributi sindacali e di previdenza ecc., vanno effettuate sulle nuove retribuzioni lorde risultanti. Per ciascuna categoria la retribuzione lorde risultante dall'applicazione della percentuale prevista, dovrà essere almeno pari alla retribuzione massima, prevista per la categoria inferiore. Conseguentemente per coloro che percepivano una retribuzione superiore a 600 Lire, la nuova retribuzione non dovrà essere inferiore alle Lire 720; per coloro che percepivano una retribuzione superiore a 900 Lire, la nuova retribuzione non dovrà essere inferiore a Lire 1035; per coloro che percepivano una retribuzione superiore a 1200 Lire, la nuova retribuzione non dovrà essere inferiore a 1344 Lire, e per coloro che percepivano una retribuzione superiore a Lire 2500, la nuova retribuzione non dovrà essere inferiore a Lire 2750.

Pojasnila za uporabo naredbe o prilagoditvi prejemkov

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa v pojasnitve nekaterih vprašanj, ki so jih postavile prizadete skupine glede uporabe naredbe o prilagoditvi plač in medz dne 5. julija 1941-XIX, št. 60, tole:

Za določitev plačilnih skupin in pri vsaki teh določenega odstotka zvišanja se morajo upoštevati kosmati prejemki.

Odtegniti za davke, strokovni in zavarovalni prispevki itd. se zaračunavajo po novih kosmatih prejemkih.

Za vsako skupino morajo biti kosmati prejemki po določenem odstotku zvišanja vsaj enaki najvišjim prejemkom, določenim za nižjo skupino. Potemtakem ne smejo biti za tiste, ki so dobivali pre-

jemke nad 600 lir, novi prejemki nižji ko 720 lir; za tiste, ki so dobivali prejemke nad 900 lir, ne smejo biti novi prejemki nižji ko 1035 lir; za tiste, ki so dobivali prejemke nad 1200 lir, ne smejo biti novi prejemki nižji ko 1344 lir; za tiste pa, ki so dobivali prejemke nad 2500 lir, ne smejo biti novi prejemki nižji ko 2750 lir.

Limitazioni alla circolazione degli automezzi

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, vista l'ordinanza commissariale 29 aprile 1941-XIX, n. 13, sulla disciplina della circolazione, ritenuta l'opportunità di limitare ulteriormente il consumo dei carburanti e dei pneumatici, ordina:

Art. 1. La circolazione degli automezzi, autorizzati ai sensi dell'articolo 5 dell'ordinanza commissariale 29 aprile 1941-XIX, n. 13, è permessa dalle ore 5 alle ore 23 dei giorni non festivi.

Art. 2. Nei casi di constatata necessità potrà essere rilasciata di volta in volta una speciale autorizzazione a circolare in ore notturne o in giornate festive.

Agli esercenti le professioni sanitarie, il cui intervento abbia abitualmente carattere d'urgenza, e negli altri casi di provata necessità continuativa, potrà essere apposta dall'Alto Commissario una speciale autorizzazione sull'autorizzazione prevista all'articolo 5 dell'ordinanza commissariale 29 aprile 1941-XIX.

Art. 3. Le autorizzazioni speciali, previste al primo comma dell'articolo precedente, sono concesse, su domanda dell'interessato, dall'Alto Commissario per la provincia di Lubiana con l'indicazione del percorso autorizzato e del giorno per il quale l'autorizzazione è concessa.

Nei casi di improrogabile urgenza l'autorizzazione può essere rilasciata, a coloro che risiedono nei comuni sedi di capitanato distrettuale, esclusa la città di Lubiana, dai capitani o commissari distrettuali, a coloro che risiedono in comuni diversi, dall'autorità di pubblica sicurezza o dai comandi RR. CC.

Art. 4. È fatto divieto di trasportare persone sugli automezzi adibiti al trasporto di merce; sugli stessi potranno prender posto, oltre al conducente, soltanto le persone addette al carico e scarico ed il proprietario della merce, i quali devono essere in grado di dimostrare tale loro qualità.

Art. 5. È fatto inoltre divieto alle donne ed ai bambini di circolare nelle autovetture private senza la presenza del titolare della licenza speciale di circolazione.

Art. 6. Gli automezzi, sia privati che da noleggio, iscritti nella provincia di Lubiana, non possono uscire senza speciale autorizzazione rilasciata dall'Alto Commissario.

Art. 7. Gli ufficiali ed agenti della Forza pubblica sono incaricati di curare l'osservanza della presente ordinanza e di accertarne le contravvenzioni, che sono punite con l'ammenda da lire 25 a 200.

Il contravventore è ammesso a pagare immediatamente il minimo dell'ammenda.

In ogni caso, però, le contravvenzioni saranno immediatamente segnalate all'Alto Commissario per la revoca della licenza speciale di circolazione.

Art. 8. La presente ordinanza entra in vigore il 20 luglio 1941-XIX.

Lubiana, 12 luglio 1941-XIX.

L'Alto Commissario Emilio Grazioli

Omejitev avtomobilskega prometa

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na komisariatsko naredbu o predpisih o prometu z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 13 in ker smatra za umestno, da se še bolj omeji poraba goriva in pnevmatik:

Cl. 1. Promet z avtomobili, ki imajo prometno dovolilo po Cl. 5. komisariatske naredbe z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 13, je dovoljen ob nepravilnih dneih od 5. do 23.

Cl. 2. Ob dokazani potrebi se lahko izda za vsak posamezni primer posebno prometno dovolilo za promet v nočnih urah in ob prazničnih dnevih. Osebam, izvršujočim zdravstvene poklice, katerih intervencije so navadno nujnega značaja, kakor tudi v drugih primerih dokazane trajajoče potrebe, sme Visoki Komisarjat na dovolilo iz Cl. 5 komisariatske naredbe z dne 29. aprila 1941-XIX, pristaviti ustrezno pripombo.

Cl. 3. Posebno dovolilo iz prvega odstavka prednjega člena izda na interesovito prošnjo Visoki Komisarjat za Ljubljansko pokrajino z navedbo dovoljene proge in dneva, za katerega velja dovolilo. V pripravi neodložljive nujnosti smejo izdajati taka dovolila osebam, ki bivajo v občinah, kjer je sedež okrajnega načelstva, t. j. v mestu Ljubljana, okrajni načelniki oziroma komisarji, osebam pa, ki bivajo v drugih občinah, oblastva javne varnosti ali poveljstva Kr. Karabinerjev.

Cl. 4. Prepovedano je prevažati osebe na avtomobilih, prirejenih za prevažanje blaga; na njih se smejo voziti razen vozača samo osebe za nakladanje in razkladanje in lastnik blaga, ki pa morajo po potrebi dokazati to svojstvo.

Cl. 5. Prav tako je ženskam in otrokom prepovedano se voziti z zasebnimi avtomob-

tili ne da bi bili navzoč lastnik posebnega prometnega dovolila.

Cl. 6. Motorna vozila, tako zasebna kakor taka, ki se dajejo v najem, registrirana v Ljubljanski pokrajini, ne smejo iz te pokrajine brez posebnega dovolila Visokoga Komisarjata.

Cl. 7. Dolžnost uradnikov in agentov javne varnosti je skrbeti, da se ta naredba upošteva in ugotavljati kršitve te naredbe, ki se kaznujejo v denarju od 25 do 200 lir. Kršitelj sme plačati najnižji znesek denarne kazni takoj. V vsakem primeru je treba prekrške nemudoma prijaviti Visokemu Komisarjatu zaradi odvzema posebnega prometnega dovolila.

Cl. 8. Ta naredba stopi v veljavo dne 8. julija 1941-XIX.

Ljubljana, dne 12. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Disciplina dei consumi

Proseguendo l'azione intesa a disciplinare la distribuzione dei generi di prima necessità alla quale l'Alto Commissariato dedica tanto interessamento, col 16 corr. entra in vigore il razionamento dei generi alimentari e dello zucchero per tutti i cittadini, convinzione collettive civili e pubblici esercizi che non siano in possesso di scorte.

Inoltre è in corso di pubblicazione l'ordinanza che stabilisce particolari norme sulla distribuzione e sulla vendita delle carni.

Ureditev potrošnje

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino nadaljuje z delom, ki naj pravično uredi razdeljevanje najpotrebnejših živil. Temu vprašanju posveča Visoki Komisarjat vso pozornost. Dne 16. t. m. stopi v veljavo racioniranje hranilnih masčob in sladkorja za vse občane, civilne zavodske družine in gostinske obrate, ki nimajo zaloga. Razen tega bo v kratkem objavljena odredba, ki vsebuje posebne predpise o razdeljevanju in prodaji mesa.

Un brillante successo della R. Questura

Lubiana, 15 luglio 1941-XIX
A seguito di accurate indagini, la R. Questura ha arrestato Luigi Janežič di Luigi e di Luigia Koren, nato il 6-6-1914 in Lubiana, quale autore della uccisione della bambina Danica Plevanič di anni 10 il cui cadavere è stato rinvenuto il 1. luglio nei campi di grano nei pressi di via Vodnikova. L'arresto è stato deferito all'Autorità giudiziaria.

Odlični uspeh naše Kvesture

Ljubljana, 15. julija.
Po izrednih skrbnih preiskavah je Kvestura aretirala Alojzija Janežiča, sina Alojzija in Alojzije roj. Koren, rojenega 6. junija 1914 v Ljubljani, kot krivca umora deklica Danice Plevaničeve, stare 10 let, katere truplo so našli 1. julija na polju v žitu v bližini Vodnikove ceste.
Aretirani Janežič je bil izročen sodni oblasti.

Boleznica

KOLEDAR
Danes: Sreda, 16. julija: Marija Karmelska DANAS NE PRIREDITVE
Kino Matica: Polnočni čar
Kino Sloga: Peklenska pošast
Kino Union: Zelenka maska
Veseli teater: ob 21. v Delavski zbornici OPERA
Začetek ob 20. uri.

Sreda, 16. julija: Ero z onega sveta. Red Sreda.
Četrtek, 17. julija: Pri treh mladenkah. Red Četrtek.

DEZURNE LEKARNE
Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste Zaloška cesta 47.

Nesreče

Ljubljana, 16. julija
Na Turjaškem klanecu se je včeraj prevrnil avtomobil, v katerem se je vozilo 8 potnikov. Trije in sicer trgovec Bogdan Rebolj, zasebni uradnik Hinko Rebolj in učitelj Ludvik Šnuderl so se morali zateči v bolnico, dočim so bili drugi nepoškodovani. — Podgorščak Florijan, 13letni posestnik sin iz Cerkelj pri Kranju, je padel s kolesa in si zlomil desno ključnico. Velkavrh Anžon, državni cestar iz Ljubljane, je na Tržaški cesti opravljal svoje delo, pri čemer ga je podrl neki avtomobilist. Poškodovan je bil po vsem telesu in so ga morali prepeljati v bolnico. — Bratina Vinko, delavec državnih železnic, je padel s kolesa in si zlomil levoico. Vse ponorečence so prepeljali v bolnico.

Malo italijansčine za vsak dan

»Danes sem se pa v pisarni že lahko malo postavil s svojo italijansčino!« se je pohvalil gospod Piškur, preden so začeli z lekcijo.

»Vedo che siate contento!« je rekel Bolči.

»Vedo — ?«

»Vedo — vidim. Vedere — videti. Čakajte, se bomo pa nočjo posvetili temu nepravilnemu glagolu.«

»Ojej!«

»Ni drugače. Ravno nepravilni glagoli so namreč tisti, ki jih največkrat potrebujemo...«

»Zalostno!«

»Pa resnično!« In je začel Bolči kar pisati.

Presente

Vedo — vidim, vedi — vidiš, vede — vidi; vediamo — vidimo, vedete — vidite, vedono — vidijo.

»Saj se vse skoraj po slovensko sliši!« je rekel gospod Piškur.

Kaj ne?

Imperfetto

Vedevó — videval, videvala sem, vedévi — videval si, vedéva — videval

je, vedevámo — videvali, videvale smo, vedeváte — videvali ste, vedévano — videvali so.

Passato remoto

Vidi — videl, videla sem, vedésti — videl si, vide — videl je, vedémmo — videli, videle smo, vedéste — videli ste, videro — videli so.

»Tu vas opozarjam na posebnost, ki jo boste lahko opazili tudi pri drugih nepravilnih glagolih. Prva in tretja oseba ednine ter tretja oseba množine imajo drugačno osnovo kakor ostale osebe! 1. in 3. edn. in 3. mn. imajo osnovo vid-, ostale pa nedoločniško osnovo ved- . To je zelo važno!«

»E dunque molto — važno?«

»Importante.«

»Sì, è dunque molto importante.«

»Sicuro, molto importante.«

Futuro

Vedrò — videl, videla bom, vedrái — videl boš, vedrá — videl bo; vedrémo — videli, videle bomo, vedréte — videli boste, vedránno — videli bodo.

»Zopet nova posebnost!« je rekel Bolči.

»Že spet!«

»Pričakovali bi po vzgledih: parl-erò, tem-erò, cred-erò, part-irò, fin-irò, da se bo glasil prihodnji čas: vederò. Pa ni tako. V predzadnjem zlogu, e' izpade, tako dobimo samo vederò. Isto se zgodi seveda tudi v pogojniku!«

Condizione presente

Vedrèi — jaz bi videl, videla; vedrésti — ti bi videl, videla; vedrébbe — on bi videl, ona bi videla; vedrémmo — mi bi videli, me bi videle; vedréste — vi bi videli, ve bi videle; vedrébbero — oni bi videli, one bi videle.

Presente del congiuntivo

Ch'io véda — da vidim, che tu véda — da vidiš, ch'egli véda — da vidi; che noi vedámo — da vidimo, che voi vediate — da vidite, ch'essi védano — da vidijo.

Imperfetto del congiuntivo

Vedéssi — jaz naj bi videl, vedéssi — ti naj bi videl, vedéste — on naj bi videl; vedéssimo — mi naj bi videli, vedéste — vi naj bi videli, vedéssero — oni naj bi videli.

Imperativo

Védi! — vidi! Véda! — naj vidi! Vediamo! — vidimo! Vedéte! — vidite! Vedano! — naj vidijo!

Participio passato

Vedúto, -a in visto, -a — videl, -a (ter: viden, vidna). Sestavljeni časi z »avere« (passato prossimo: hò vedúto, ali hò visto, trapassato prossimo: avevo vedúto, ali: avevo visto itd.)

»Kaj pa se pravi: itd.? Ali jih je še kaj?«

»O, še, še. Recimo, v indikativu: trapassato remoto in futuro anteriore.«

»Za sveti božji čas, kako pa, da jih je toliko?« se je skoraj križala gospa Piškurjeva.

»No, trapassata remota v pogovoru ne boste nikoli rabili. Ze pridevek »remoto« spominja na »passato remoto! Po pomenu je prav za prav enak preteklemu času — trapassato prossimo, samo da ga tvorijo s passatom remotom pomožnika. Recept bi se torej glasil:

passato remoto pomožnika + pretekli deležnik.

Na primer: ebbe parlato, ebbe temúto, ebbe credúto, ebbe finíto — in fú par-

títo, -a, fúí ritornáto, -a, mi fúí coricáto, -a...«

»In praviš torej, da ga rabili — ?«

»— ne boste,« je hitro dopolnil Bolči.

»Samo zapomnite si ga, da se ne boste čudili, če ga boste brali.«

»Potem si pa še enega imenoval?«

»Da, to je pa predprihodnji čas, il futuro anteriore. Z njim izražamo neko dejanje, ki se bo v prihodnosti izvršilo pred nekim drugim. V slovensčini ga nimamo...«

»Hal Kdo to pravi? Ko bom bil doma, se bom odpeljal! Kaj pa je, bom bil? drugače, kakor predprihodnji čas? Seveda, v slovnici ga res ni!«

»No, če je tako, mi ga ni treba razlagati. Tvorimo ga z navadnim futuro pomožnika in preteklim deležnikom. Recept je tale:

futuro pomožnika + pretekli deležnik. Za primer: avrà parlato, avrà temúto, avrà credúto, avrà finíto — «

»Da, in: sarò partíto, -a, sarò sortíto, -a, sarò ritornáto, -a, mi sarò coricáto, -a!« je pohitel gospod Piškur.

»Ampak zdaj imamo pa vseh dobrot zvrhano mero!«

»Pa naj bo dovolj za nočjo!« je odločil Bolči.

Od Ljubljane do premogovnika na Orlah

„Sprehod“ po senčnem Golovcu do novega ljubljanskega letovišča — Črne črešnje in črna premog

Ljubljana, 16. julija.

Ljubljanci so letos odkrili Dolenjsko in Notranjsko; še več! Začeli so celo ceniti Golovec, eno najlepših sprehajališč v neposredni bližini mesta. Prav za prav sprehajališče, ki se začne v mestu in konča že precej daleč na Dolenjskem.

NAMESTO PROTI KOLODVORU...

Prejšnje čase so meščani hiteli ob nedeljah jutraj v več ali manj popolni turistični opremi proti kolodvoru. Zdelo se je, da je Ljubljana veliko središče ter izhodišče turistov kakor kakšno švicarsko planinsko mesto. Največ meščanov, ki so ob nedeljah zapuščali mesto, je obiskovalo planine. Tudi številni kolesarji so družili svoje izlete s planinstvom: vožnja s kolesom na Gorenjsko, včasih že ob sobotah, je bila hkrati trening za plezanje po skalovju. Zdalj pa meščanom ob nedeljah ni treba več prenašati težkih nahrbtnikov. Namestu proti kolodvoru se usmerjajo mnogi proti Golovcu. Vendar hočejo vsaj živeti v fluziji, zato nekateri še vedno obuvajo težke gojzjerje in opremljeni so s turistovskimi palicami, kakor da so se namenili na Triglav. Ne smeli bi se jim čuditi, če bi bili opremljeni celo z derezami in plezalnimi čevlji.

PROMENADNA POT

Med hipermodernimi vilami drži tlakovana cesta precej strmo na Golovec. Tura se začne že, ko smo v mestu. Čim smo pa zapustili zadnje vilo, že prehaja široka cesta tako rekoč v naravo, med gozd. Na tem prehodu med mestom in »naravo« se nam nudi še lep razgled na Ljubljano proti severu tja do meje ljubljanske pokrajine. Tako smo poplačani za trud že po prvih turistovskih korakih. Vendar posled, čim smo prispeli na greben Golovca, ne moremo več govoriti o turi, kajti na lepi promenadni poti smo. Gozd diši in prijetno hladno je, da se človek počuti že na letovišču. Komaj četrte ure od mesta si, a že pozabiš nanj, na prah, zatohle ulice, čenče in psihoze.

POTI SE PREVEČ

Marsikdo, ki pozna Golovec le iz Ljubljane, se ne znajde tako lahko na njegovih grebenih, številnih poteh in križiščih. V starih dobrih časih, ko smo Golovec cenili mnogo manj, se je marsikomu pripetilo, da je zašel po skrivno markirani poti do dobre gostilne bodisi na Rudniku ali v Štepanji vasi. Mnoge poti so bile markirane, a vse enako in izletniki so bili zablodoljni, če so jih markacije privedle do dobrega prigrizka in pižace. Zdalj je pa dobro markirana pot, ki drži proti Orlam. Vendar moraš biti pazljiv, četudi si pot že nekajkrat prehodil, kajti še vedno se lahko znajdeš na stranski poti in čez nekaj časa v Štepanji vasi ali na Rakovniku. Poti je preveč in vse se prepleta. Na številnih križiščih ne smeš prezreti markacij, da se izlet prehitro ne konča kje na področju ljubljanske občine.

ZAKAJ NI RAZGLEDNIH STOLPOV?

Zdi se, da je Golovec zvrt, presukan ter preoblikovan po posebnem tujem prometen načrtu, nalašč za sprehode in razglede. Razgled se čudovito menjava: zdaj imaš pred seboj na desni skoraj vse Barje s Polhograjskim dolomiti in Krimom v ozadju, a že po nekaj sto metrov poti se razgled odpre na nasprotno stran, proti severu do Kamniških planin. Ljubljansko polje se ti pokaže nešteto krat v raznih perspektivah, zdaj vidiš Ljubljano na polju, zdaj na Barju. Dobro uro že hodiš, a še vedno se odpira od časa do časa pogled na mesto skozi drevje, zdaj na severni del, pa zopet na južni. Nekajkrat zagledaš Rožnik, kakor da visi sam zase na zelenem ozadju hribovja, ki sega proti Polhograjskim dolomitom. Še mnogo lepši bi bil razgled, če bi bili na posameznih krajih postavljeni razgledni stolpi. Toda na Golovcu ni niti enega razglednega stolpa in da bi bili tam potrebni, na to najbrž ni nihče nikdar mislil. Golovec kot tujsko prometnega terena doslej ni še nihče izkoriščal. Nekaj časa je bila v vili nad Hradskega cesta, na zelo lepem razgledišču restavracija, a je kmalu zaspala.

PLEZALNE TURE NA ORLAH

Pot na Orle vsekakor ni navadna promena, kajti vleče se nekoliko predolgo; zdi se, da se Golovec še vedno suče nad Ljubljano in Rakovnikom, čeprav hodiš že ure. Ali najdeš te kje tako dolgo, senčno, razgledno pot? Golovec je bil za nekatere meščane v resnici posebno odkritje. Vendar pa ima tomanje na Orle že tradicijo. Orle namreč že dolgo slove po svojih česnjah. Vsako leto so hodili Ljubljanci na Orle nad česnje. V starih časih so bile v navadi tudi plezalne ture — na česnje, navadno ponoči. Vaščani so morali stražiti drevesa ponoči, a »rabutanja« vendar ni bilo mogoče vselej preprečiti. Tatovi so delali največjo škodo, ker so lomili veje. Česnje na Orlah so pravi invalidi. Večina dreves je polomljenih in mnoga zaradi tega tudi izbirana, kakor da je divjala na Orlah besna bitka. Orle imajo izvrstno lego za sadno drevje, a drevesa marsikje rasto po sili. Umni sadjarji bi lahko dosegli zelo lepe uspehe.

LJUBLJANSKO LETOVIŠČE

Prejšnje čase so Ljubljanci zahajali na Orle v večjem številu le v sezonah črešnj in kostanja, med tem ko zdaj ta vasica postaja letovišče. Hotelov na Orlah res ni in tudi gostilna je samo ena. Tudi pravih letoviščarjev ne srečuješ, pač pa prihajajo meščani na Orle »letovati« ob nedeljah. Tudi jih je, kakor jih je bilo prejšnje čase pri sv. Katarini in na Šmarni gori. Mnogi ostanejo skoraj ves dan na Orlah, bodisi v senci sadnega drevja na tratah ali v gozdovih na mahu med borovnicami. Vaščani goste prijazno sprejemajo, saj radi prejemajo malo tudi lire. Doslej so še vedno prodajali črešnje. Skoraj pred vsako hišo so bile črešnje vabljivo razstavljene v košarah. Kmetje so čakali ob drevesih, da so nabirali sadje tudi po naročilu. Meščani so radi posegali po črešnjah, čeprav niso bile nič cenejše kakor v Ljubljani — po 3 do 4 lire liter. Meščani so se pa zanimali tudi za druge »dobrote tega sveta, zlasti po jajcih, toda »letoviščarjeve« je več kakor kokiši.

NE LE ČREŠNJE, TUDI PREMOG

Orle so pa zadnje čase zaslovene še posebej zaradi svojega črnega premoga. Med črešnjami, če so črne ali rdeče, ne delamo razlike. Pomembna razlika pa je med rjavim in črnim premogom. Črnega premoga ni bilo mnogo tudi v bivši državi. Jugoslavija je uvažala črni premog za svojo industrijo. Ze prejšnje čase so bile Orle znane mnogo bolj zaradi črnega premoga kakor zaradi svojih črešnj. Celu v šolah smo se učili, da je na Orlah premogovnik črnega premoga.

ZAPOSLENIH OKROG 10 DELAVCEV

Po slovesu, ki ga uživa ta premogovnik, bi morda kdo sodil, da je tam velik obrat. Toda premogovnik, ki se skriva v dolini na južnovzhodni strani vasi, je tako majhen, da ga težko najdeš. Odprt je le en vodovodni rov, navpičnega jaska z dvigalom in obratnimi napravami, s stroji itd., sploh ni. Ob rovu stoji le skromna baraka in napočenega je nekaj premogovega prahu in kamenja. Rudnik so izkoriščali že pred 15 leti, potem je pa delo počivalo do lani. (Vas Rudnik, sosedno naselje, je menda dobila ime po rudnem bogastvu, ki je bilo znano že v starih časih). Premog je izvrsten in najbrž so ležišča dovolj bogata za večje izkoriščanje. Odprta žila je debela 2 do 3 metre. V zapučenem rovu so začeli delati lani marca. Zaposlenih je še vedno le okrog deset delavcev za vsa dela, tako da zdaj obrat nima niti še industrijskega značaja. Ali bo kaj več razumevanja in kapitala za to kladu te zemlje, ki je sicer na zunaj precej rečna? Okoliško prebivalstvo se zelo zanima, ali bodo začeli delati v večjem obsegu. Premogovnik je last ljubljanskega denarnega zavoda.

DNEVNE VESTI

— Bolgarski poslanik pri dr. Paveliču. Poglavitnik dr. Pavelič je v ponedeljek sprejel novega bolgarskega poslanika v Zagrebu Mečkaro, ki mu je izročil poverilne listine. Avdienci je prisostvoval tudi zunanji minister Lorković.

— Hrvati se vrnejo v Makedonijo. V Skopje je prispela te dni hrvatska komisija, da prouči možnost povratka v Makedonijo tam naseljenih Hrvatov, ki so se bili začasno preselili na Hrvatsko.

— Nemški list v Beogradu. Včeraj je izšla v Beogradu prva številka nemškega lista »Donau-Zeitung«, ki naj postane vodilno politično in gospodarsko glasilo vse jugovzhodne Evrope.

— Poštni paketi iz Nemčije na Hrvatsko. Uradno je bilo razglašeno, da bo od 24. julija dalje dovoljeno pošiljati iz Nemčije na Hrvatsko poštna pakete brez navedbe vrednosti.

— Ura na mariborskem magistratnem poslopiju popravljena. V stolpu mariborskega magistratnega poslopija je velika ura, ki je njen urnik obrnjen proti trgu. Eksplozija ob razstrelitvi državnega mostu je bila tako močna, da je stlačila urnik. Kazalci so se potem pomikali naprej nad praznim prostorom. Zdalj je urnik popravljen. Kmalu pridejo tudi kazalci nazaj na svoje mesto in ura bo zopet v redu merila čas.

— »Arbeitsdienst« v Srbiji. Državni tajnik v srbskem ministristvu za socialno politiko Petrović je novinarjem izjavil, da bo tudi v Srbiji ustanovljena iz Nemčije znana organizacija »Arbeitsdienst«.

— Poletna vročina vedno bolj pritiska. Pasji dnevi šele pridejo, a vročina je od dne do dne hujša. Vsak dan vidimo na nebu nekaj oblakov, ki jih pa pripekajoč solnce hitro prežene. Vročina postaja že neznosna. Še nekaj takih dni, kakor so bili zadnji štirje, pa bo pritislila suša. Zito bo sicer že pospravljeno, pač bi pa povzročila suša veliko škodo na koruzi, ajdi, fižolu, krompirju in sočivju. Upajmo, da nam bo tudi suša letos prizanesla, kakor so nam v splošnem prizanesle uime.

Iz Ljubljane

— Iz Uspela razstava slik. Edo Deržaja se blizu konca. Zato znova vabimo vse, ki si njegovih del še niso ogledali, da to čim prej storo. Posebno še vabimo ljubitelje naših lepih umetnosti, ki morejo z odkupom katerega razstavljenih del nagraditi slikarja za njegovo prizadevanje. Razstava slik v palači Eata je odprta dnevno od 9. do 12. in od 15. do 18. ure. Vhod skozi trgovino. Vstop je prost. Razstava bo zaprta neprekinjeno v soboto 19. t. m.

— Iz Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč ponovno opozarja vse priselence, ki so se naselili v Ljubljani, da se morajo prijaviti Rdečemu križu v roku 48 ur. Sekcija posluje v Franciškanski ulici 61., od 8. do 13. ure.

— Iz Na prijavo surove ali žgane kave v zrnju mestni preskrbovalni urad svet opozarja vse trgovce na drobno in debelo, vse zadržuje, civilne zajednice, pensione, restavracije, gostilne, kavarne in podobne obrate, da morajo po odredbi Visokega Komisarja z dne 7. t. m. gotovo izročiti te prijave najkasneje do 16. julija v II. nadstropju Mestnega doma.

— Iz Ze precej huda suša. Naši zelenjadjarji in kmetje že tožijo nad sušo. Zemlja ni bila dobro namočena že nekaj tednov. Sicer še ni dolgo, odkar je deževalo, a tedaj je bilo dežja premalo. Zelenjadjarji v mestu si pomagajo z zalivanjem vsak večer, a zalivanje lahko le vrtno, ne pa tudi njivic, ki so preveč oddaljene od vodovoda in vodnjakov. Vendar suša doslej ni bila še tako huda, da bi pridelkom očitno škodovala. Zdalj naglo zori.

Modra hostija

Ni je poročil, ker je bila hroma. V prvih tednih njune ljubezni se je silil gledati samo blede okrogli obraz, katerega oči so bile olivne barve in katerega usta so krvavela kot počena lupina granatnega jabolka. Toda v drugem mesecu zaroke je začel trpeti, ko je, nasličen od tolike ljubkosti, gledal grbo in strašno skrajšano nogo.

Hroma ženska v hiši! Pomislil je, kakšen nered bi vladal doma. Gospodinjstvo bi bilo v rokah služkinje. In pregnal si je misel šepave soproge, ki bi visela na njegovi roki v nedeljo na promenadi, kjer je toliko lepih, zdravih deklet.

Vzel je besedo nazaj, ki jo je bil dal temu dekletu. Brez usmiljenja je strl njeno srce. In ker je pred njim pomno obvladala svojo bolest in svoj stud, si je dejal, ko je odhajal proč: »Vzela je to laže, kakor sem si mislil.«

Ime ji je bilo Filomena; ime, ki je obenem zaljubljeno in bolestno. On je bil Sebastian, izvošček... Filomena in Sebastian! Kolikokrat je hromo dekle mislilo, kako lepo bi spadalje dve imeni skupaj v poročni knjigi na županstvu.

Zivljenje pa je izbrisalo eno teh imen kakor z radirko in ga nadomestilo z drugim: Těla, v poročni knjigi: Těla in Sebastian.

žito, rž in pšenica, da je lepo poletno vreme tudi koristno. Prihodnji teden bodo že začeli žeti rž in čez dober teden dni bo zrela tudi pšenica.

— Iz Drugi zvezek dr. A. Grad, Italijanski tečaj za Slovence je izšel in se dobi v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ul. št. 3.

— Iz Italijanski čelist Arturo Bonucci bo izvajal na svojem koncertu v ponedeljek 21. t. m. v veliki filharmonični dvorani naslednji spored. Prvi del: Sammartini: Largo in Giga; Boccherini: Andante affettuoso in Allegro rustico iz koncerta; Haydn: Adagio in Tempo di minueto iz Sonate v d-duru. Drugi del: Dvojak: Koncert v h-molu, op. 104. Tretji del: Respighi: Adagio in variazije; Alfano: Ples v c-duru; Guerrini: Legenda; Casella: Taranella. Na klavirju bo spremljala umetnica pianistka Maria Luisa Faini. Začetek koncerta bo točno ob pol 9. zvečer. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

DANES VESELI TEATER Z NOVIM SPOREDOM!

— Iz Razdeljevanje masti, olja, slanin in sladkorja. Mestni preskrbovalni urad obvešča vse trgovce na drobno, da bo za drugo polovico meseca julija nakazoval mast,

Plago in cene na živilskem trgu Sočivje in zelenjava se pocenjujeta — Domačega sadja še ni

Ljubljana, 16. julija.

Zelenjava in sočivje sta bila na našem živilskem trgu poleti in jeseni tudi v letih največje druginje vselej naprodaj po zmernih cenah. Tudi zdaj je upanje, da bo kmalu dovolj vseh vrst vrtnih in poljskih pridelkov poceni, čeprav so bile cene doslej precej visoke.

Povrtnine posled je ne bo treba več uvažati iz drugih pokrajin. Med uvoženim blagom je zdaj še precej stročjega fižola in paradiznikov. Kmalu bo naprodaj tudi toliko domačega stročjega fižola, da uvoženo blago ne bo moglo več konkurirati. Nizkega domačega fižola je že precej, a po kakovosti se še ne more kosati z uvoženim, ki nima niti. Uvoženi fižol je po 4 L kg. domači pa po 3 do 4 L. Najlepši uvoženi paradizniki so po 5 L. Med uvoženo povrtnino so najdražje jajčnice (melancani) in paprika, po 12 L kg.

Tudi krompirja nam posled ne bo treba več uvažati. Domači krompir je zdaj že cenejši od uvoženega. Cena domačega krompirja je maksimirana na 1.9 L. Upati smemo, da se bo krompir prihodnje tedne še precej pocenil, zlasti še, ker ga letos meščani ne bodo tako kupovali, kakor prejšnja leta, ker ga sami mnogo pridelujejo. V primeri z drugim blagom je zdaj krompir že najcenejši, čeprav se nam zdi še drag. Cenejša je pa seveda solata, a samo relativno, saj pač ni tako redna kakor krompir. Domači grah se je pocenil na 3 L. Kumare so v splošnem še vedno po 4 L kg. Cvetiče je vedno več, a letos je gospodinjne ne kupujejo mnogo, menda zato, ker je maslo precej drago, a cvetača je najboljša na maslu. Precej se je pocenila domača čebula; zdaj je že dovolj naprodaj po 2 L kg, med tem ko je uvožena še vedno po 4 L.

Gospodinjne niso še nikdar s tako vmemu kupovale borovnice kakor letos. Nekatere ustavljajo prodajalke že na cestah in takoj kupujejo vse blago. Na trgu začno na vse

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri!

KINO UNION TELEFON 22-21

Napet film po Dumasovem romanu

ZELEZNA MASKA

Borba dvojkov za francoski prestol

Film v celoti opremljen s slovenskimi napisi

KINO MATICA TELEFON 22-41

Sarah Leander

kot žena, mati in umetnica v globoki drami

»DOMOVINA«

po znanem Sudermannovem romanu

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Danes premiera!

»PEKLENSKA POŠAST«

(Po Wallacovem romanu)

Film misterioznih in senzacionalnih doživljajev

oije, slanino in sladkor po naslednjem razporedu: v sredo 16. julija trgovcem od začetne črke A—J, v četrtek 17. julija od začetne črke K—O in v petek 18. julija od začetne črke P—Z v II. nadstropju Mestnega doma soba št. 7 od 7.30 do 13. ure. Trgovci naj se natanko ravna po tem razporedu, da ne bo nepotrebnega navala. Potrošniki pa bodo dobili na živilske karte vso količino maslob in sladkorja za drugo polovico julija pri svojem trgovcu najkasneje ob sobote 19. t. m. dalje. Trgovci naj v uradu dobljene prošnje, vlozene za sladkor in maslobe, vrnejo mestnemu preskrbovalnemu uradu najkasneje ob sobote 19. t. m. Obenem obvešča mestni preskrbovalni urad vse one, ki so prošili za dodelitev masti in sladkorja po 8. juliju in še niso dobili kart, da bodo te živilske nakaznice dobili neposredno na mestnem preskrbovalnem uradu v I. nadstropju Mestnega doma v sredo in četrtek 16. in 17. julija od 7.30 do 14. ure.

— Iz Knjižice za meso bodo vsi mesarji dobili pri svojem združenju, prav tako pa mestni preskrbovalni urad obvešča tudi vso javnost, da bodo vsi odjemalci mesa ali družinski glavarji nabavne knjižice za nabavno ceno dobili pri svojih mesarjih. Za nabavno knjižico za meso, ki brez nje nikdo ne bi mogel kupiti govejega mesa, bodo torej stranke mesarju povrnille stroške, kolikor bo knjižica veljala mesarja.

— Iz Vse p. n. naročnike na dr. A. Gradov Italijanski tečaj za Slovence opozarjamo, da je danes izšel II. zvezek. Cena zvezka je Lir 5.70. Vse ljubljanske naročnike, ki so naročili Italijanski tečaj bodisi v naši knjigarni ali potom akviziterja, prosimo, da dvignejo zvezek v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3. Kdor še ni dobil I. zvezka, naj ga dvigne z II. zvezkom skupaj.

zgodaj predvsem povpraševati po borovnicah. Čeprav je borovnice še vedno precej naprodaj, so vselej razprodane že v prvih urah. Cena je maksimirana, 2 L liter, a mnoge gospodinjne bi bile pripravljene plačevati tudi več. Da gredo borovnice zdaj tako v denar si moramo razlagati s tem, da letos nadomestjuje marsikomu sadje, ki je zelo drago. Razen tega tudi gospodinjne zelo vkuhavajo borovnice, ker je vkuhavanje borovnic najcenejše, saj zanj ni treba sladkorja.

Domačega sadja še ni naprodaj, a uvoženo se ne bo najbrž več mnogo pocenilo. Ne moremo pričakovati, da bodo cenejše breskve ali marelice, ki so po 8 do 14 L kg. Cenejši tudi ne bo ringlo, ki je po 8 do 10 L. Najcenejše hruške so po 6 L. Težko je reči, ali bodo kaj cenejše. Upoštevati je treba, da so bile najcenejše domače česnje po 6 L kg. Česnje so zdaj naprodaj zadnje. Tudi domače sadje letos ne bo mnogo

MIRNO SPANJE — SLADKE SANJE

dobite v tej živčni vojni, če redno pijete

AMBROZEVO MEDICO

ki jo dobite pristno le v MEDARNI, Ljubljana, Židovska ulica 6.

DAMSKA JOPICA

rdeča, je bila izgubljena na Miklošičevi cesti do kolodvora. — Najditelja prosimo, da jo vrne proti nagradi v oglašnem oddelku po 2 L kg, med tem ko je uvožena še vedno po 4 L.

GOSTILNA

z inventarjem in stanovanjem se odda. — Pojasnila: Ciber, Cojzova cesta. 1195

cenejše od uvoženega, kar je stihala sadna letina. Domačih hrušk doslej še ni bilo na prodaj.

Drobiž iz Hrvatske

— Novi sodniki prekega sodišča. Hrvatski pravosodni minister dr. Puk je namestu dosedanjih sodnikov prekega sodišča v Zagrebu imenoval nove, in sicer svetnika okrožnega sodišča dr. Franja Pihaca, svetnika okrožnega sodišča Dragotina Frankovića in ustaša Ljudevita Ivekovića.

— Namestu ing. Himilije Bešlić, ki je bil prvotno imenovan za velikega župana velike hrvatske župe Plive in Rame s sedežem v Jajcu, takoj nato pa za ministra za promet in javna dela, je bil zdaj imenovan za velikega župana velike župe Plive in Rame dr. Bahrija Kadić, odvjetnik iz Tuzle.

— Smrtna kazen za komunistično agitacijo. Znani hrvatski komunistični agitator Budislav Borjan iz kninskega okraja, po poklicu inženir, se je moral te dni zagovarjati pred prekim sodiščem, ker je v kaznilnici v Lepoglavi, kjer je bil zaprt, med kaznjenci širil komunistično propagando. Obsojen je bil na smrt in uro nato ustreljen.

— Banja Luka in Sarajevo ostaneta, kar sta bila. Nedavno smo poročali, da so krajevni vstaški poverjeniki odredili, da se mora Banjaluko odslej nazivati samo Luka, Sarajevo pa Sarajvo. Proti tej izpremembi je odločno nastopil hrvatski državni urad za jezik. Tudi o njegovih utemeljitvah smo poročali. Sklep o preimenovanju Sarajeva v Banja Luka v Luko sicer ni bil razveljavljen, toda vsi hrvatski listi uporabljajo za ti dve mesti že dobrih 10 dni samo stare nazive, kar pomeni, da bo pri njih ostalo in da sta bila Luka in Sarajvo samo muhi enodnevni.

— Pred preko sodišče bodo na Hrvatskem postavljeni vsi, ki bodo poslušali vesti radijskih postaj s sedežem v državi, ki so Hrvatski ali katerikoli osmi državi sovražne, dalje vsi, ki bodo poslušali poročila radijskih postaj, ki ne soglašajo s sedanjo državno ureditvijo na Hrvatskem, vsi, ki bodo kakor koli omogočili ustanovitev in delovanje tajnih radijskih postaj in tudi vsi, ki v roku 3 dni ne bodo policijski upravi prijavili ob selitvah izpremembe svojega stanovanja. S takšnimi grešniki bodo sodovgovorni tudi hišni lastniki, hišniki in vsi stanovalci.

— Zagreb in letalske zveze. Zagreb ima zdaj dve redni letalski zvezi, in sicer z Gradcem, Dunajem in Berlinom ter s Sarajevom. Na obeh progah letajo letala samo trikrat tedensko, vzdržuje pa ju nemška letalska družba Lufthansa.

— 10 komunistov je bilo ustreljenih. Kot duhovne začetnike nedavnega umora zagrebškega policijskega uradnika Ljudevita Tiljka, ki so ga v neki mlaki ob gozdu našli strahovito razmesarjenega, so pred preko sodišče v Zagrebu postavili prof. dr. Božidarja Adžijo, prof. Ognjenja Prico, advokata dr. Iva Kuhna, inženirja Zvonimirja Richtmana, inženirja Ivana Korskoga, absolventa agronomije Viktorja Rosenzweiga, zasebnega uradnika Alfreda Bergmana, bananega uradnika Sigismunda Krausa, novinarja Otokarja Keršovanija in pleksarja Sima Crnogorca. Senat prekega sodišča je vseh deset osumljenih obsodil na smrt in so bili takoj, ko je bila razsodba izrečena, ustreljeni.

— Nov politični okraj. S posebno poglavnikovo zakonsko odredbo je bil na Hrvatskem ustanovljen nov politični okraj s sedežem v Omišu. Omiški politični okraj bo obsegal področje bivšega splitskega okraja, kolikor ga po razmejitvi pripada neodvisni hrvatski državi. Poslovati bo začel že 1. avgusta.

— Popravljen meja. »Hrvatski Narod« poroča, da je bila meja med neodvisno hrvatsko državo in Spodnjo Štajersko še nekoliko popravljena, tako da pripada zdaj Hrvatski tudi občina Hum(?). »Hrvatski Narod« pristavlja, da je s tem dobila hrvatska država svojo edino tvornico stekla.

Orario — Vozni red

PERCORSO: Ljubljana — Novavas — Bloke — Babno Polje				
P R O G A:				
5.40	15.40		7.40	20.25
6.16	16.16		7.04	19.49
6.33	16.33		6.47	19.32
6.40	16.40		6.40	19.25
6.50	16.50		6.30	19.15
7.02	17.02		6.18	19.03
7.28	17.28		5.52	18.37
7.44	17.44		5.36	18.21
7.50	17.50		5.30	18.15
7.53	17.53		5.27	18.12
8.00	18.00		5.20	18.05
8.20	18.20		5.00	17.45

PODJETJE: PEČNIKAR ANTON — Ljubljana, Dolenjska cesta — telefon 49-28

Nekega večera so se bile njene tovaršice zbrale pri njej, okoli ognja, na katerem so gorele korenike trt in v katerega je Filomena od časa do časa vrgla pest olivnih lupin, da ni ugasmil. Bilo je proti koncu zime. Dekleta so se ukvarjala z ročnimi deli in kramljala.

— Čuj, Terezinka, kaj pa delaš tu? je vprašala Filomena eno svojih prijateljic, ki je pridno plela poleg nje.

— Saj vidiš: jopica je odvrnilo dekle. Sicer se mi pa ne mudi. Dete ne bo prišlo na svet pred koncem maja.

— A!... Cigavo? — Těclino. Nepredvidnica si je grizla ustnice. Filomena je naslonila tilnik na naslonjalo stola in zaprla oči. Postala je tako bleda, da so se vsa dekleta dvignila.

Bil je krasen majski popoldan. Filomena se je naslanjala na svoj vrtni stol.

— Čuj! je dejala materi. Topli veter je prinašal veselo zvonjenje. — Čuj, je nadaljevalo hromo dekle, kako lepo zvonijo!... Krst je! — O ne, ji je skušala ugovarjati mati... Zvonijo, ker bo jutri praznik.

— Ne, ne!... Za krst tako pozvanjajo! Obraz hrome se je bolestno napel. Občutila je resnico: — Čigavo dete bo krščeno? je vprašala svojo mater.

Žalostne razmere v Južni Ameriki

96 % zemlje je v rokah veleposestnikov, ki pa predstavljajo samo 18 % prebivalstva

Po južnoameriških mestih je še vedno mnogo ljudi, ki lahko nemoteno uživajo vse sladkosti življenja, dočim jih je na podeželju zelo malo. V Južni Ameriki vladajo na kmetih še fevdalne razmere, zemljo imajo v rokah bogati podedinci. Po več tisoč hektarjev zemlje imajo posredniki bogati farmarji. Ti ljudje imajo krasne vlemestne podobne palače sredi prostornih parkov in lahko bi jih primerjali z bivšimi evropskimi knezi. Zemljo jim pa obdelujejo najemniki in malonajemniki takozvani colonos. Med temi si mnogi z dobrimi letinami in ugodnimi cenami opomorejo, večina pa zasluži komaj toliko, da se more preživljati. In colonos so še na dobrem v primeru s poljskimi delavci, ki delajo zdaj tu zdaj tam, zdaj na bombastičnih plantažah, zdaj zopet v pragozdu kot drvarji.

Cim dalje greš proti severu, pa naj si bo proti Argentini ali Braziliji, tem ostrejši je prehod iz kolonialne dobe, tem bolj spominja poljedelski sistem na gospodarstvo Bolivije ali severnih dežel na zapadni obali, zasnovano na delu Indijancev. Na severu so tudi mesta redkejša, večina španskega izvora iz prvih časov kolonizacije in štejejo le po nekaj tisoč prebivalcev. Vase so raztresene po širni krajini, oddaljene med seboj po 30 ali več kilometrov. V njih je le po nekaj bornih koč. V Santiagu del Estero, pokrajini s prostornimi gozdovi in visoko razvito lesno industrijo, v Rio in Catamarce, kjer se razprostirajo vinogradi ter sadni in olivni vrtovi že kot oaze, med peščenimi in solnimi pustinjami vidiš samo še koče na štirih kolen s slamanimi strehami.

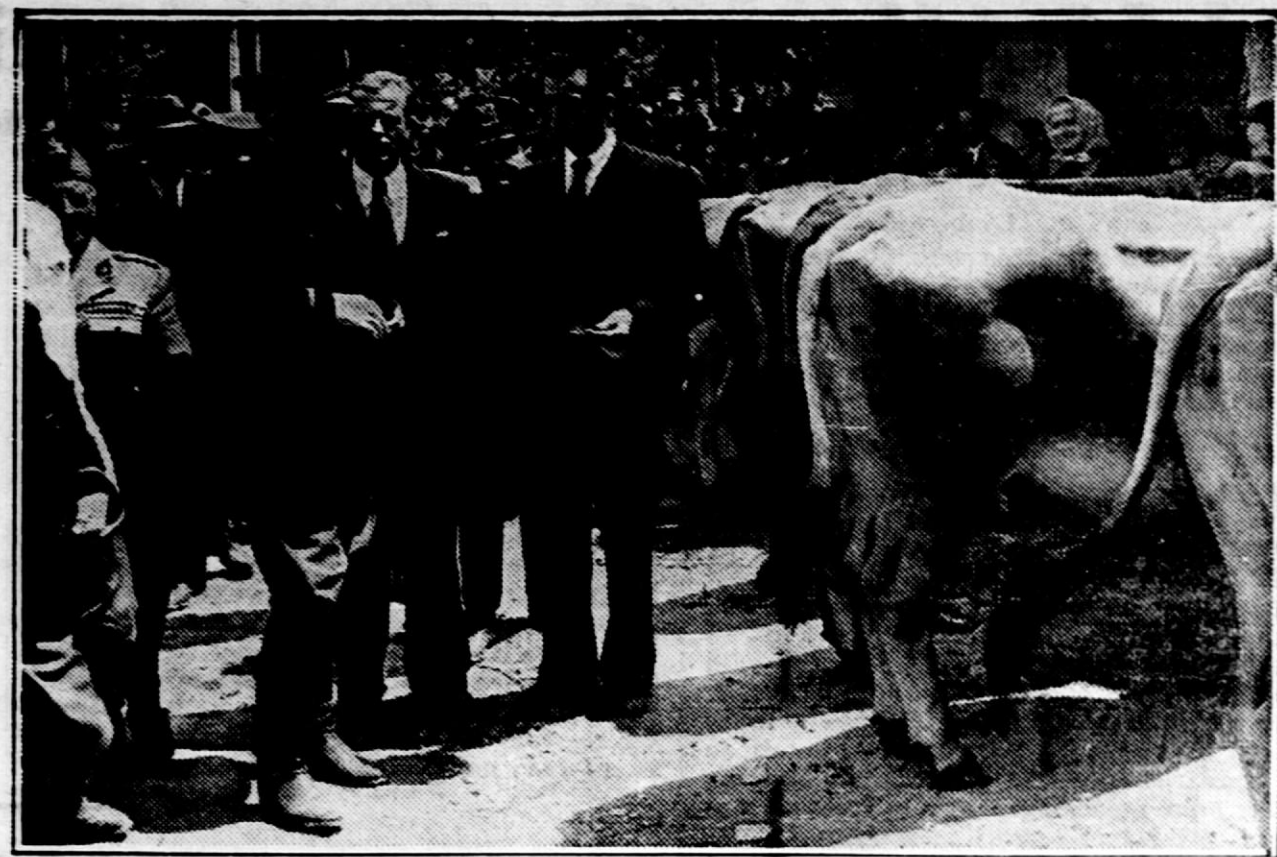
To so v Argentini pokrajine, kjer delajo delavci, odvisni od velikih posredovalcev, ker so pri njih zadolženi. Najemajo jih veleposestniki, lastniki sladkornih plantaž ali lesni trgovci in sicer navadno kar v večjih skupinah. Po potrebi jih pošiljajo tudi v druge pokrajine in njihovi novi gospodarji jim navadno ne izplačujejo mezd v gotovini, temveč v nakazilih, za katere lahko dobe blago samo v njihovih skladiščih, tozovanih almacenes. To so siromašne pokrajine Argentine in Brazilijske, kjer se zdaj umira mnogo otrok radi pomanjkanja hrane, kjer si ljudje ne morejo privoščiti mesa in kjer mnogi ne vedo kakšen je bil kruh. To velja zlasti za Brazilijo.

Toda prav ti siromašni kraji daleč v notranjosti dežele, te samotne vasi, ta zaostala mesteca, ki še zdaj krijejo v sebi kulturne in arhitektonske zaklade kolonialne dobe, so še vedno zibelka pesništva in slikarstva. Iz mestec in vasi prihajajo kakor iz oaz z blagoslovljeno vodo sredi širne pustnje veliki pesniki in slikarji, odkrivajoči melanholične narodne pesmi z sanj Juan Mendosa, iz Catamarce in Jujuja. Te pesmi spadajo med najlepše, kar jih je rodila anonimna poezija argentinskega ljudstva. Iz njih izžareva toplo solnce argentinskega severa, ki žge na glinaste stene njihovih ranč gozdov in gore. V njih se pomikajo osli in mežgi v večni lepoti po skalnatih stezicah, te pesmi pripovedujejo o globoki melanholiji njihovega življenja, o bedi in trpljenju, o suši, ki vsako leto zadene te kraje, kjer je sploh malo vode, govore o lakoti in žeji, pripovedujejo o tem kako pogine na tisoče glav goveje živine, kadar solnce izsuši livade

in ko ljudje zapuste svoje koče, ter se napotijo tja, kjer je še kaj vode, dela in kruha.

Kako je vse to mogoče v tako bogatih deželah, kakor so v Južni Ameriki, tem najbogatejšem delu sveta? Zares ta dežela izdeluje in prideluje vse kar potrebuje in pridelovala bo še več, če bodo njeni zakladi odkriti. Prideluje lahko vse, ne samo žito, meso, bombaževino, volno, kavo, sadje in vino, temveč tudi srebro, zlato, cink, železo in premog. Braziljska železna ruda spada med največja na svetu a južnoameriško petrolejsko bogastvo je znano samo deloma. V mnogih deželah kakor v Boliviji, Paragvaju, Braziliji in Peru, kjer je izkoriščanje naravnih bogastev še neznanost, bi se gotovo našli še mnogo bogatejši viri blagostanja.

Toda za izkoriščanje teh neizmernih naravnih zakladov je potrebna v prvi vrsti dobra organizacija, dovolj kapitala, boljše prometne zveze in preskrba z vodo. Če ne bo sistematičnega namakanja zemlje, kar je tehnično lahko izvedljivo, če ne bo pametne agrarne reforme, ne bo nobena teh dežel dajala ljudem vsega kar hrani v sebi. V Chile pripada 96% zemlje (veleposestnikom, ki pa predstavljajo samo 18% prebivalcev, dočim si mora ostalih 82% deliti preostale 4% zemlje. Samo s širokopotezno ureditvijo teh vprašanih bi bilo mogoče odstraniti sedanja velika protislovja v Južni Ameriki, da bi dobilo vsa ta del sveta novo, boljše in lepše lice. Sedanje razmere v Južni Ameriki so pa za ogromno večino prebivalstva zelo težke, v marsikaterem pogledu naravnost neznozne.

L'Alto Commissario ha visitato, in occasione del suo giro della Carniola Centrale, la mostra del bestiame di razza a Stari trg di cui ha espresso il suo compiacimento. — Visoki Komisar na razstavi plemenske živine v Starem trgu, katero si je z zadovoljstvom ogledal ob priliki nedeljskega obiska Notranjske.

Mozartova dela vcepiti v dušo prijateljev glasbe, zlasti pa vseh mogočnejšev tega sveta, tako globoko in s takim razumevanjem njihovih glasbenih vrednot in s tako globokim občutkom, kakor jih razumem in čutim sam, bi narodni tekmovalci med seboj, da bi si mogli pridobiti tak dragulj. Praga naj si prizadeva obdržati takega moža, pa tudi nagraditi ga. Drugače

je namreč zgodovina velikih mož žalostna in daje potomstvu malo pobud za nadaljnjo prizadevanje. Zato žal toliko nadebnih duhov ohromi. Jezim se, da ta edinstveni Mozart še nima primerne službe na cesarskem ali kraljevskem dvoru. Oprostite, da sem krenil v stran, toda mo- za imam preveč rad.

Dve zanimivi podzemni jami na Dolenjskem

Prva je pri vasi Podturn blizu Dolenjskih Toplic, druga pa pri kočevski vasi Kunčen

Novo mesto, 15. julija. Slikovita Dolenjska s svojo prikopno in vabljivo naravo ima nebroj znamenitosti in naravnih lepot, ki so še v premlom znane. Krivda je deloma na Dolenjskih samih, ker v svoji ponižnosti niso znali privabiti letoviščarjev, niti odkriti lepote dolenjske narave. Zato Dolenjska dolgo ni mogla slediti drugim pokrajinam. Ker pa postaja v zadnjem času tudi Dolenjska predmet zanimanja in jo obiskuje vedno več letoviščarjev, ne bo odveč, če odkrijemo še nekatere njene vse premlomne in naravne lepote in zanimivosti.

Pred tedni je »Slov. Narod« priobčil članek o podzemski jami nad vasio Straža pri Novem mestu. Tudi blizu zdravilišča Dolenjske Toplice, in sicer pri vasi Podturn je podzemna jama »Rožek«, pred katero je prijazna senčna tratina, ki je še pred desetletji služila toplim kopalskim gostom za prijetno zabavišče, kjer so ob mrzlem pivu in dobri kavi prebili mnogo veselih ur. Vhod v jamo zapirajo v skalo vdolana vrata. Ko je bila še pred leti v Soteski knez Auerspergov pivovarna, je podzemna jama v Rožku služila za skladišče piva.

Za vodom se jama kmalu razširja v veliko in malo dvorano. Velika jama zavije v ozek prehod, v katerem se blišči nebroj kapnikov. Tla v prehodu so mokra in spolzka. Po približno 60 m se jama konča v gladko dimnikovo podobno votlino, v katero je mogoče priti le po lestvi. Po tej votlini se pride po ozkem predoru v veliko podzemsko dvorano, v kateri je vse polno kapnikov. Predor v stranski steni vodi v končno manjšo dvorano.

Jama je bila že večkrat preiskavana in zadnja preiskovalca profesor Hintner in knez Auerspergov gozdni inženir ter vodja gozdnega urada v Soteski Pavel pl. Zhuber sta krstila oba podzemna dela votline v Minkin in Albin dom. Profesor A. Belar pa je meseca avgusta leta 1899, meril topločo. Zunaj v senci je bilo 22,4° C, v vodu 19,3° C, v prvi jami 11,3° C, v drugi 9,4° C, na razpotju 10,5° C, katera toplota ostane potem po vseh podzemskih prostorih enaka. V jami žive tudi razni jamski hrošči, koblice in druge žuželke, ki zanimajo prirodoslovce.

Jama Rožek je dobila ime po bližnjem gradu »Rožek«, ki je sedaj že popolna razvalina, a je nekdanj igral veliko vlogo v topliški okolici. Od gradu je dobro ohran-

njenega le še nekaj zidu, toda vedno se še vidi obsežnost in mogočnost nekdanje velike stavbe. Tu so nekdanj gospodje »Rožski« (Herren von Rossey) in pozneje pl. Reutenberg gospodovali med topliško okolico, katerih oblast so pozneje prevzeli knezi Auersperg. O grajskih stanovanjih kroži med preprostimi ljudstvom nebroj zanimivih pripovedk. Kjer so bili še pred 200 leti lepi vinogradi in sadovnjaki, je danes z visokimi smrekami zaraščen gozd. Za razvalinami je globoka jama, strma dolina, v kateri se celo v vročem poletju dobi še led in sneg.

Posebna znamenitost Dolenjske, ki je še prav malo znana, pa je »Ledena jama« pri vasi Kunčen v kočevskem ozemlju. Pot do jame vodi od več strani, a najprimernejša je od Dolenjskih Toplic do Podturna, od tu po gozdni cesti mimo gori omenjenih zavalin gradu Rožek v kočevsko vas Podstenica, kjer je velika lesna industrija in urad državne uprave razlaščenih veleposestev kneza Auersperga. Iz Podstenice se vije proti vasi Kunčen med visokimi smrekami in debelimi bukvami samotna gozdna pot. Tla pokriva gost, zelen mah, visoka trava in razne gozdne cvetice. Oko se ustavlja nad nebrojem dreves raznih oblik, velikosti in starosti, in bele skale, pokrite z mahom, majhne senožeti s pisanimi eveticami krajšajo samotno gozdno pot. Blizu vasi Kunčen se gozd zjasi in uzre pogled na daljine hribe. Na severni strani vasi se še vidi razvaline gradu Kunčen, ki je bil last grofa Kunt, in je dobila tudi vas po njem svoje ime.

Od tu vodi pot po dolinah in jarkih k ledeni jami. Ob robu so velika, naravno obokana vrata, skozi katere se vidi skale in kosi ledu. Steza v jamo je zelo strma in gladka. Jama je 101 m dolga, 80 m široka in 57 m globoka. Ob potresu l. 1895. je padlo veliko skalovja s stropa na tla in zamrznilo v led. V njej se dobe tudi stara, z mahom poraščena drevesna debla, med katerimi se blišči kosi ledu, in se tu pa tam vidi tudi kapniki. Na levi strani je lesketaževo se zamrznjeno jezero, v katerem leži mnogo debel, zadaj pa so na steni naslonjene različne podobe in kapniki, za katerimi se sveti in leskeče ledeni zastor. Za zastorom vodi majhna ledena steza pod ledeno jezero, kjer je med ledom veliko z zamrzlim mahom poraščenih debel.

Pol ure od tu je vas Rdečkamen, ki je dobila ime od apnenca, ki se s svojimi kremenčevimi žilami lepo svetli. Od tu vodi precej strma in kamenita pot v Toplober, med katero je hrib Sv. Peter ter s cerkvico. To je najlepša razgledna točka dolenjskega grčevja. Odpre se pogled na Julijske Alpe in Karavanke, na Snežnik, na štajersko in dolenjsko hribovje, spodaj pa se vije med zelenimi travniki in rodovitnim poljem lena in počasna temnozelenka Krka. Lep je razgled na trg Žužemberk in Novo mesto.

Indijski pregovori

Slon, velik kakor vrh mogočne gore, slon, ki je prej igral pol drevesa s koreninami, se da mirno privezati h kolu, če ga obide neumna želja dotakniti se slonice. — Na svet ne pride nihče bogat in obdarovan s svojimi vrtilinami, tudi noben bog, da bi posebej dolgo vzdržal na zemlji: čarobna luna stoji ob ščipu na nebu samo eno noč. — Pri žrtvi, pri svačbi, ob nesreči, za uničenje sovražnika, za storitev slavnega čina, za podporo prijateljev, za ljubljeno žensko in za siromašne sorodnike: v teh osmih primerih človek nikoli ne potroši dovolj denarja. — Zenske se delajo v začetku prijazne, toda samo dokler vidijo, da moški se ni navezan na nje. Cim pa opazi moškega, ki se je ujel v mreže ljubezni, ga potegnejo iz nje kakor ribo, ujetjo na trk. — Kdo je še kdaj videl na svetu snažno vrano, poštenega kvartopirca, prizanesljivo kačo, po ljubezni nehrepenčo žensko, pogumnega evnuha, resnico iščočega pijanca ali kralja kot prijatelja?

Haydn o Mozartu

V zgodovini glasbe je zabeleženih mnogo primerov, ko se je star mojster z ljubozno oklenil mladega sodobnika in mu pomagal, kjer je bil mogoč, priznavajoč njegovo veliko nadarjenost. Najlepše izpričuje to pismo, ki ga je pisal Haydn leta 1787 svojemu praškemu prijatelju, ki ga je bil naprosil, naj napiše za praško gledališče opero. Haydn piše:

Prosimo me, naj napišem opero Zelo rad vam ustrezem, če hočete imeti katero izmed mojstrov oper. Če pa naj bo vprijetna v praškem gledališču, vam ne morem ustreči, ker so vse moje opere mišljene za naš zbor na Ogrskem. Poleg tega bi pa nikoli ne mogel doseči tistega učinka, ki sem ga doletel glede na krajovne razmere. Stvar bi izpadla drugače, če bi bil deležen redke sreče, da bi smel kompotirati za odnотно gledališče tisto novo libreto. Toda tudi v tem primeru bi bilo moje početje preveč drzno, ker se težko kdo postavi kraj velikega Mozarta z upanjem na uspeh. Če bi mogel edinstvena

Le maggiorazioni per la vendita al minuto

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, visto l'articolo 6 del bando del Duce 17 maggio 1941-XIX, vista l'ordinanza banovianale 14 gennaio 1941, ritenuta la urgente necessità di rivedere le percentuali massime di maggiorazione consentite ai commercianti per la vendita al minuto, ordina:

Art. 1. Per la vendita al minuto sono consentite le seguenti maggiorazioni massime in percentuale sul prezzo di costo della merce franco magazzino del dettagliante:

1) orzo, miglio 15%; 2) caffè crudo 18%; 3) caffè tostato 20%; 4) cacao 20%; 5) tè 20%; 6) olio di zucca 15%; 7) olio di cocco 15%; 8) candele e cera 15%; 9) lana industriale 12%; 10) lana grezza 18%; 11) lana di lavoro a maglia 18%; 12) cotone grezzo 10%; 13) filo 12%; 14) filato di cotone per lavoro a maglia 12%; 15) juta grezza 12%; 16) tessuti di tutti i generi 20%; 17) ferro in stanghe, ferro modellato U e T 14%; 18) ferro modellato, ad eccezione di U e T 15%; 19) lamiera bianca 15%; 20) filo di ferro 15%; 21) accette, pale, crampe, zappe, aratri 15%; 22) falci 15%; 23) mattoni 10%; 24) calce, cemento 12%; 25) raffia 18%; 26) manila 18%; 27) verdure e legumi 20%; 28) semi di cetriolo, trifoglio, bietola e vecchia di tutti i generi 20%; 29) fiore di zolfo 15%; 30) cilindri di lanterne e vasi di vetro 20%; 31) vetro di finestra 20%; sacchi di

canapa 15%; 33) sacchi di juta 15%; 34) solfati di rame 15%; 35) prodotti di gomma 20%; 36) tubi di gomma 20%; 37) cuoio e mole di pelle di tutti i generi 20%; 38) calzature di tutti i generi 20%; 39) concimi artificiali 15%; 40) macchine da cucire 20%; 41) macchine da scrivere 20%; 42) assest e roba di legno in genere 20%; 43) sapone di toaletta 15%.

Art. 2. Per le merci, non indicate all'articolo 1, la maggiorazione massima non può superare quella praticata al 15 marzo 1941-XIX, salvo i casi di autorizzazione speciale.

Art. 3. Le disposizioni dell'art. 1 non si applicano alle merci comprese nei listini dei prezzi massimi ai sensi dell'ordinanza 9 maggio 1941-XIX, ed a quelle soggette a disciplina particolare di vendita.

Art. 4. I contravventori alla presente ordinanza, che sostituisce ogni altra disposizione con essa incompatibile, sono puniti, quando il fatto non costituisce più grave reato, con l'amenda fino a 5000 lire e, nel caso più gravi, con l'arresto fino a tre mesi. E inoltre disposta la confisca della merce e, secondo la gravità, la sospensione temporanea o la revoca definitiva della licenza d'esercizio.

Art. 5. La presente ordinanza entra in vigore il giorno 14 luglio 1941-XIX.

Lubiana, 9 luglio 1941-XIX.

L'Alto Commissario Emilio Graziosi

Pribitki v prodaji na drobno

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX, glede na odredbo banske uprave z dne 14. januarja 1941 in ker smatra za nujno potrebno spremeniti maksimalne odstotne pribitke, dovoljene trgovcem v nadrobni prodaji, odreja:

Člen 1. V nadrobni prodaji se dovoljuje naslednji maksimalni pribitek v odstotkih na nabavno ceno blaga franko skladišče trgovca na drobno: 1. jetmen, kaša 15%, 2. kava surova 18%, 3. kava žgana 20%, 4. kakor 20%, 5. čaj 20%, 6. surove olje 15%, 7. kokosovo olje 15%, 8. surove vosek 15%, 9. volna industrijska 12%, 10. volna surova 18%, 11. volna za ročna dela 18%, 12. surovi bombaž 10%, 13. sukanec 12%, 14. bombaževa preja za ročna dela 12%, 15. surova juta 12%, 16. tkanine vseh vrst 20%, 17. železo v palicah, železo fasonirano U in T 14%, 18. železo fasonirano, razen U in T 15%, 19. belia pločevina 15%, 20. žica 15%, 21. sekire, lopate, krampi, kopače, plugi 15%, 22. srpi in kose 15%, 23. opeka 10%, 24. apno, cement 12%, 25. raffia 18%, 26. manila 18%, 27. zelenjava in solivje 20%, 28. seme turške detelje, detelje, pese in grahorice vseh vrst 20%, 29. žvepolni cvet 15%, 30. cilindri za svetilke in steklena posoda 20%, 31. steklo

za okna 20%, 32. vreče iz konoplje 15%, 33. vreče iz jute 15%, 34. modra gaitica 15%, 35. izdelki iz gume 20%, 36. cavi iz gume 20%, 37. usnje in podplati iz usnja vseh vrst 15%, 38. nogavice vseh vrst 20%, 39. umetna gnojila 15%, 40. stalni stroji 20%, 41. pisalni stroji 20%, 42. orodje in leseni izdelki vseh vrst 20%, 43. toaletno milo 15%.

Člen 2. Pri blagu, ki ni navedeno v členu 1, maksimalni pribitek ne sme biti večji, kakor je bil dne 15. marca 1941-XIX, izjemni primeri, ko se posebej urejajo.

Člen 3. Določbe člena 1. se ne uporabljajo na blago, ki ga navajajo maksimalni ceniki po naredbi z dne 9. maja 1941-XIX in ne na blago, čigar prodaja je posebej urejena.

Člen 4. Kršitelji te navedbe, ki nadomestjuje vse druge nje nasprotujoče določbe, se kaznujejo, če dejanje ni hujše kaznivno, v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporo do treh mesecev. Poleg tega se odredi tudi zaplenba blaga in se obrtna pravica po stopnji dejanja časno ali dokončno odvzame.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo dne 14. julija 1941-XIX.

Ljubljana, dne 9. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Graziosi

Titto A. Spagnoli:

37

IZDAJALSKA PUNČKA

Roman

Polastil se je orožja, odšel iz svoje sobe, vstopil v kabinet svoje matere in jo zabodel. Potem je odprl oknice in odšel. Vrnil se ni v svojo sobo, temveč je šel doli v park, kjer je blodil, dokler ga ni slučajno našel hišnik. Ta čas se je bilo njegovo razburjenje že poleglo in mirno se je pustil odvesti nazaj v hišo, kjer so ga odvedli v sobo, v kateri je ležala njegova mati že mrtva. Morda se mu je ob tem pogledu za hip zjasil um. Kmalu po tem se je pa vrgel z vrha stopnic in si tako končal življenje.

Inspektor je molčal in se oziral naokrog, kakor da bi pričakoval, da bodo navzoči to potrdili. Potem je pa segel v žep po cigaro, jo prelomil čez pol, ne da bi jo prižgal in znova je povzel besedo:

— Vem prav dobro, da ima moja teorija tudi slabe strani in da ta ali ona podrobnost ni pojasnjena. Ali pa niso morda prav tako protislovja značilna za dejanja duševno bolnih? Vsekakor jih hočemo naštet. Najprej pismo, ki ga je morala pisati grofica, ko je bila napadena. V žepu njegove pišame so našli zmečkan košček papirja, dočim o ostalem pismu ni bilo mogoče najti nobenega sledu. Zakaj je en košček spravljal, vse drugo pa uničil? Tisoč let lahko preiskujemo, ne da bi odkrili ta

razlog, ker ga očitveno sploh ni. Najbolj verjetno je, da je držala grofica pismo v roki, ko je vstopil, in da je morda instinktivno dvignila roko, da bi se branila. Blaznež ji ga je v svoji besnosti iztrgal, zmečkal v roki ali raztrgal in vzel s seboj. En košček je vtaknil v žep in kdo ve, kam je spravljal ostanek. Morda ga je vrgel v stranišče ali pa sežgal. Vsekakor ni nikjer rečeno, da sta grofici pismo in njen umor v kakršnikoli zvezi.

Drugič orožje. Čudno orožje. Bodalo ali botle rečeno nož za rezanje papirja, kakršne izdelujejo vojaki v vojni iz granat. Noben grofov sostanovalec ga ni nikoli videl in zato trdijo vsi, da takega noža sploh nikoli ni imel. Zato mislim, da je treba tu razlikovati. Prav lahko je mogoče, da ni nikoli nič videl tega orožja pri grofu Silviju. Sluga, kateremu je zaupal, trdi to povsem odločno, toda po zabiti ne smemo, da je ta sluga šele tri leta pri Caminovich, to se pravi, da je vstopil v službo mnogo pozneje, kakor je grof zastopil umobolnico. Kdo more trditi, da ni imel grof tega orožja že iz časov, ko se služil v mornarici? In da ga ni imel pri sebi, ko se je poslovil, da ga ni pustil kje v kovčegu, kakor stori človek s tolikimi nepotrebnimi stvarmi. Morda ga je našel v kovčegu šele pred kratkim in ga spravljal v žep. V sobi v drugem nadstropju stoji nekaj kovčegov grofa Silvija, polnih predmetov vojaške opreme in druge robe, ki je ni nihče nikoli videl. Morda je bilo pa tudi bodalo med to ropotijo in morda ga je vzel s seboj, ne da bi bil kdo kaj opazil. Spomnimo se, da se je vedno izpre-

hajal po vsej hiši brez nadzorstva, da se ni nihče zmedel za njegovo početje, ker so ga bili vsi vajeni in ker so ga smatrali za povsem mirnega in pohlevnega.

Tretjič ta, recimo, ranjena punčka. Ta podrobnost je vzbudila zanimanje mojega spoštovanega kolega poročnika Karabinjerjev, kar sem spoznal iz njegovih prvih zaslisevanj. Izpovedhe zaslišane ga sluge o veliki skrbi, ki jo je posvečal grof Silviju svojim punčkam, so napravile globok vtis na poročnika Marsica. Za svojo teorijo, da je postal tudi grof žrtve neznanega morilca, vidi poročnik argument v tem, da je bila vržena punčka v raztrgani oblečki na divan. Po mojem mnenju je pa to prazna fantazija. Če hočemo pojasniti, kako in kaj je bilo s punčko, lahko sežemo po mnogo bližji domnevi, namreč zopet po napadu besnosti duševno bolnega, ki ni napadel samo svoje matere, temveč tudi punčko, čeprav je bila dotlej predmet njegove zavestne nežnosti. To je vendar jasno.

Inspektor je obmolnil in se zadovoljno nasmejal, držeč še vedno nepriznana cigaro med palcem in kazalcem, kakor da se hoče prepričati, kakšna je.

Nihče ni mislil na to, da bi odslovil strica Poldo. Zato je bil slednji ostal in slišal je inspektorjeve besede. Ta razlaga je bila v njegovih očeh izhod iz vseh skriv, ki so ga mučile zadnje dni.

— To mi je priznal in tako sem prvič slišal njegovo priznanje, da je precej močno dvomil o nedolžnosti grofa Piersa ali enega izmed članov rod-

bine Stampa, ker mu je bil dobro znan položaj teh ljudi.

Teorija generalnega inspektorja, ki je valil krivdo na grofa Silvija, bi pomenila, če bi jo oblasti priznale, razjasnitev zagonetne tragedije v vili Da Camino. V tem primeru bi ne prišlo do nobenega mučnega procesa proti temu ali onemu rodbinskemu članu. Tako bi bil prepričen sleherni škandal in prizadet naj bi ne bil nihče razen spomina ubogega pokojnika. Razumem dobro, da bi bil moj stric vesel takega razvoljanja, saj bi bilo v skladu z njegovo trdno vero v božjo pravičnost in z njegovimi dvomi o človeški pravičnosti.

— Zdi se mi nekoliko prezgodaj priti do apodiktičnega zaključka, — je odgovoril državni tožilec inspektorju. Gotovo je vaša teorija iz nekaterih vidikov sprejemljiva, vendar se mi pa zdi pametno nadaljevati preiskavo, čeprav ne moremo pričakovati nobenega drugega rezultata.

— Gotovo! To je dolžnost sodnikov in nočem jih ovirati pri tem. Toda kot rečeno, ostane neomajno moje prepričanje, ki ga že poznate in jaz za svojo osebo bi s tem zaključil preiskavo.

Generalnemu inspektorju je bila menda nekoliko neprijetna rezerviranost, s katero je bil sprejel državni tožilec njegovo razlago. Toda moral se je pač ukloniti.

— Za vaše dragoceno sodelovanje sem vam zelo hvaležen, — je dejal državni tožilec in iz njegovega glasu je odmevala skrbno prikrita ironija.

Inspektor je sklenil prižgati svojo polovico cigare in skozi oblak dima je odgovoril: